

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

32E JAARGANG

WOENSDAG 9 JULI 1947

No. 1574

COMMISSIE VAN REDACTIE:

H. W. Lambers; N. J. Polak; J. Tinbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries;
J. H. Lubbers (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: A. de Wit.

Administratie: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon: Redactie 38040, Administratie 38340. Giro 8408.

Abonnementsprijs van het blad, franco per post in Nederland f 26* per jaar. Overzeese gebiedsdelen en buitenland f 28 per jaar. Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar. Losse nummers 75 cents.

Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het blad gratis en genieten reductie op de verdere publicaties.

Adreswijzigingen op te geven aan de administratie.

Aangetekende stukken aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma, H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Tel. 69300, toestel 6).

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week.....	543
Uit buitenlandse bron.....	543
Wat nu, Nederland? door Mr K. P. van der Mandele	544
Het wetsontwerp „Muntwet 1947” door Prof. Dr C. A. Verrijn Stuart.....	545
De houtvoorziening van Nederland door J. W. Gonggryp en Dr D. Burger.....	547
Het ontwerp internationale tarwe-overeenkomst door F. J. Weale.....	549
Boekbespreking:	
Dr J. H. van Stuijvenberg, Enkele economische aspecten van de kersenteelt in Nederland, bespr. door W. J. Sangers	551
Ingezonden stuk:	
De Nederlandse prijs- en loonstructuur in verband met de Unie door G. C. Th. van Dorp, met naschrift van Prof. G. Brouwers.....	553
Aantekening:	
De positie van rubber.....	553
Internationale notities:	
Het einde van de „sellers' market”.....	555
Het bedrijfsleven in de Verenigde Staten in 1946.....	555
Geld- en kapitaalmarkt.....	555
Statistieken:	
Bankstaten.....	556
Stand van 's Rijks Kas.....	557
Emissies in 1947.....	557
Groothandelsprijzen van metalen in Engeland en de Verenigde Staten.....	558

DEZER DAGEN

consequenties. De nieuwe Republikeinse Regering heeft haar antwoord op de Nederlandse en Amerikaanse nota's overhandigd en is alweer uit Djokjakarta terug met nieuwe antwoorden. Men doet wat zenuwachtig. De Nederlandse Regering handhaafde haar Oosters stilzwijgen; de „Indische jaren” onder de Nederlandse bewindvoerders beginnen toch te tellen. De Amerikaanse consul-generaal te Batavia wordt afgelost door een economisch deskundige; de kininevoorraden in de Verenigde Staten, aldus wordt bericht, zijn vrijwel uitgeput. De gedachten blijven onwillekeurig haken bij de behoefte aan koortsverende middelen. De boycot der Australische havenarbeiders is op het critieke moment opgeheven.

Op de conferentie der drie ministers te Parijs is dubbel-blank bovengekomen, in een spel, dat geen andere stenen kende. Er is voorlopig geen teerling geworpen; integendeel, elk der partijen blijft staan aan de nieuwe Europese grensrivier, de Elbe. Ten gevolge hebben Bevin en Bidault een conferentie uitgeschreven, waarop men de thans resterende ogen zal tellen. Tsjechoslowakije komt, Finland, een herstellende zieke, waagt zich liever nog niet buiten.

De Amerikanen zijn zeer duidelijke geweest in hun antwoord. Het peil der industriële productie in West-Duitsland wordt verhoogd. Tegelijk is gewezen op het stijgende peil van de uitvoer naar Duitsland en de gezindheid dit te verhogen, doordat de Franse radicalen hun consequenties trokken, zal Ramadier langer als premier kunnen ademen, zij het ook niet ruimer. Zoals het hoofdartikel van de „New Statesman and Nation”, tot voor kort zo rebels, deze week door Bevin kon zijn gedictieerd.

„Day of reckoning”. Egypte, dat zich vooral Engelslands crediteur voelt, heeft zich, om afrekening mogelijk te maken, losgemaakt van het sterlingbloc. De Palestijnse commissie uit de Verenigde Naties hoort slechts een reeks klachten. Abd-el Krim, jarenlang balling en Frans gevangene, deed deze week gevoelen, dat hij ontsnapt was en Marokko nog wist te liggen.

Doch ook... kroon op het werk. De Belgische en Nederlandse volksvertegenwoordigingen aanvaardden beide de douane-unie. Intrinsiek waardevol was daarbij vooral, dat men van beide kanten nuchter bleef en weinig fraseerde; waardevol ook, dat meteen een handelsverdrag werd afgesloten, dat op gelijkwaardige uitwisseling berust.

Niet alle bekroningen zijn solide constructies. In rechtlijnig denken heeft de Engelse Regering de „Independence Bill” voor India ingediend; een schoon stuk, waarvan de consequenties voor India zijn. Reeds wordt daar overal gestemd, terwijl commissies per dorp trachten uit te maken, onder welke meester men zijn vrijheid zal genieten.

In een goed geregelde verkiezing hebben de Spanjaarden dat voor zichzelf voor de toekomst mogen uitmaken: het resultaat is bruikbaar als propagandamateriaal voor het Franco-regime. Wat te denken van het hulpaanbod van de Argentijnse leider Peron? Wie het artikel over de internationale tarweconferentie in dit nummer leest, kan zelf zijn consequenties trekken.

N.V. Allan & Co's
Koninklijke Nederlandsche Fabrieken van
Meubelen en Spoorwegmaterieel
 gevestigd te ROTTERDAM.

UITGIFTE van
f 750.000.— gewone aandelen aan toond er,
 in stukken van f 250.— nominaal
 ten volle delende in de winst over het boekjaar
 1947 en volgende.

Ondergetekende bericht, dat de inschrijving, uitsluitend
 voor aandeelhouders, op bovengenoemde uitgifte zal zijn
 opengesteld op

WOENSDAG 16 JULI 1947,
 tot des namiddags 4 uur

bij hare kantoren te AMSTERDAM, ROTTERDAM en
 's-GRAVENHAGE,

tot de koers van 118 pCt.
 op de voorwaarden van het prospectus dd. 8 dezer,
 waarvan exemplaren, alsmede inschrijvingsformulieren
 bij bovenvermelde kantoren verkrijgbaar zijn.

INCASSO-BANK N.V.
 AMSTERDAM, 8 Juli 1947.

Maakt gebruik

van onze speciale rubriek „Vacatures” voor het
 oproepen van sollicitanten voor leidende functies.

ROTTERDAMSCH BELEGGINGS-CONSORTIUM N.V.

„De beleggingmaatschappij met vrije, op verdeling van kansen en deskundige selectie berustende beheersgester is het lichaam bij uitnemendheid, dat het kapitaal van vele beginnende beleggers, van kapitalisten, die hun aandacht aan andere zaken hebben te besteden dan aan het beheer van hun privévermogen, en last but not least van talrijke beleggingsinstellingen, op voldoende zekere en rendabele wijze kan beleggen in een keur van aandelen en zodoende aanzienlijke sommen, die beschikbaar zijn en beschikbaar komen, op redelijke voorwaarden aan het bedrijfsleven toevoeren.”

Aldus een artikel in Economisch-Statistische Berichten van 11 Juni 1947, met instemming aangehaald door verschillende andere persorganen.

ZULK EEN BELEGGINGMAATSCHAPPIJ IS HET
ROTTERDAMSCH BELEGGINGS-CONSORTIUM N.V.
 BLAAK 10 — ROTTERDAM-C.

Behandeling van alle
 bankzaken.

* *
 Bezorging van alle as-
 surantiën.

R. MEES & ZONEN

ASSURANTIE-MAKELAARS
 AMSTERDAM · ROTTERDAM · 'S-GRAVENHAGE
 DELFT · SCHIEDAM · VLAARDINGEN

gispen

meubelen en gisolampen

culemborg
 amsterdam
 rotterdam

N.V. KONINKLIJKE
 NEDERLANDSCHE
 ZOUTINDUSTRIE

Boekelo · Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van:
 zoutzuur, (alle kwaliteiten)
 vloeibaar chloor
 chloorbleekloog
 natronloog, caustic soda.

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

met papier geïsoleerde kabels
 voor zwakstroom en sterkstroom
 koperdraad en koperdraadkabel
 kabelgarnituren, vulmassa en olie

NK F

N.V. NEDERLANDSCHE KABELFABRIEK

DELFT

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK.

Mr K. P. van der Mandele, *Wat nu, Nederland?*

Voor de uitvoering van het plan-Marshall zullen in Europa super-nationale corporaties in het leven moeten worden geroepen. Er zullen waarschijnlijk komen een „European Clearing Institute” en een „European Reconstruction Finance Corporation”, met als zetel Londen.

Nederland zal de leiding moeten opeisen van de „Rhine and Ruhr Valley Corporation” en deze in de delta van de Rijn, in Rotterdam, oprichten. Een lange traditie en ervaring verbindt Nederland immers met dit stuk continent.

Prof. Dr C. A. Verrijn Stuart, *Het wetsontwerp „Muntwet 1947”*

Het wetsontwerp „Muntwet 1947” laat definitief de gouden standaard los. Dit is een verbetering. Tenslotte komt dit immers aan op de stabilisering van de koopkracht in het binnenland en van vaste wisselkoersen, die niet afhankelijk zijn van het dure goud (maar van een sluitende begroting en het ontbreken van een passief saldo op de betalingsbalans). Een verbetering is ook, dat door het intrekken van halve guldens, en door de guldens en rijksdaalders tot pasgeld te maken, een einde wordt gemaakt aan de „hinkende standaard”.

De handhaving van zilveren guldens en rijksdaalders echter is ongemotiveerd. Het is logischer het zilver, evenals bij de dubbeltjes en kwartjes, te vervangen door het goedkopere nikkel. Dit past ook meer bij de huidige verarming.

J. A. Gonggryp en Dr D. Burger, *De houtvoorziening van Nederland.*

Het is niet verantwoord om voor de houtvoorziening van Nederland te veel te rekenen op Noord- en Oost-Europa. Suriname is rijk aan hout. Behalve het als minder geschikt aangemerkte baboenhout zijn nog andere soorten te vinden, zoals bijv. het possentriehout, dat thans in Suriname reeds het Amerikaanse pitchpine vervangt. Een nader onderzoek naar de geschiktheid van andere soorten is wenselijk. Verder dient aandacht te worden besteed aan de wijze van houtwinning zelf, waardoor grote kapitalen nog zullen zijn. Eveneens moet het oceaanoevervoer goed worden georganiseerd. De distributie in Nederland tenslotte zou zoveel mogelijk door bestaande organen kunnen worden verzorgd.

F. J. Weale, *Het ontwerp internationale tarwe-overeenkomst.*

Dit ontwerp zal te eniger tijd waarschijnlijk tot model dienen van andere soortgelijke overeenkomsten. De grondgedachte is stabilisatie van productie en prijzen, waarbij echter een betrekkelijk hoog percentage van vraag en aanbod aan de vrije markt wordt overgelaten.

Hier en daar worden de producerende landen echter nog te veel bevoordeeld. De administratieve aangelegenheden bijv. blijven in hun handen, hetzij door middel van het stemmenmechanisme, hetzij met behulp van een executief comité met verregaande bevoegdheden in vergelijking tot die van de algemene vergadering. Een evenwichtiger verdeling is wenselijk.

UIT BUITENLANDSE BRON.

De belastingheffing in Amerika op hoge en lage inkomens in opeenvolgende perioden vertoont — zie „The Commercial and Financial Chronicle” van 19 Juni jl. — het volgende beeld (belasting in percentages van het inkomen):

Netto inkomen van een gehuwd man met 2 kinderen

Jaar	\$ 2.500	\$ 25.000	\$ 50.000	\$ 500.000
	geen			
1929	belasting	3,35 pCt.	8,2 pCt.	22 pCt.
1932	„	9,8 „	17 „	53 „
1939	„	9,3 „	17 „	61 „
1941	0,5 pCt.	26 „	40 „	67 „
1946	3,8 „	34 „	49 „	81 „

De zilverprijs daalde in New York binnen 14 dagen van 70½ cents tot 59½ cents, zo meldt „The Economist” van 28 Juni. De prijs te Londen is gedaald van 43 d tot 38 d. Oorzaak: geleidelijke toeneming van voorraden, hoofdzakelijk van Mexicaanse en Canadese oorsprong, welke de laatste 10 dagen werden aangeboden; voorts wordt de vrije zilvermarkt nog steeds beïnvloed door het invoerverbod van India. Deze toestand zal nog voortduren, gezien de schaarste aan buitenlandse valuta in dit land. Vervolgens bestaat er een groot potentieel aanbod van vrij zilver van de zijde van Rusland, Spanje en andere landen, waartegenover weinig of geen vraag.

Over de toekomst van het goud zegt „The Investors Chronicle” van 5 dezer: „Gold has been dispensed with for internal currency purposes. As the world becomes more civilised, it will be dispensed with for international transactions. The whole gold structure hangs on one thread — the willingness of America to go on paying \$35 an ounce for metal which she promptly buries again, only in a cleaner, more scientific, in fact more American manner than nature did”.

De bosbouw in Duitsland staat in het teken van een ontwikkeling, die ernstige economische gevaren in zich bergt, aldus de „Neue Zürcher Zeitung” van 5 Juli. De houtvoorraad van Duitsland bedroeg in 1934 ongeveer 1.400 miljoen m³ bij een jaarlijkse opbrengst van ten naaste bij 40 miljoen m³; daarbij kwam een jaarlijkse invoer van ongeveer 12 à 15 miljoen m³.

De huidige hoeveelheid wordt nog slechts op 750 à 800 miljoen m³ geschat, waarvan 170 miljoen m³ in de Britse zone. Op de in Mei jl. gehouden internationale houtconferentie werden de exportquota voor Duitsland vastgesteld op 2,1 miljoen m³ voor 1947 en op 1,3 miljoen m³ voor 1948 (de Oostelijke zone heeft geen deel aan deze uitvoerplicht).

Bij voortgaande roofofbouw zullen de wouden in Thüringen binnen 5, die van Beieren binnen 6 en die in de Britse zone binnen 7 à 8 jaar geheel zijn uitgeput.

Dit terwijl Duitsland voor zijn wederopbouw een behoefte heeft aan hout van naar schatting ongeveer 150 tot 200 miljoen m³, d.w.z. het viervoudige van de jaarlijkse normale aangroei in 1934.

Het knelpunt van de Engelse textielindustrie ligt meer bij het tekort aan arbeidskrachten dan bij gebrek aan grondstoffen; de Regering is dan ook van plan, teneinde meer textielproducten te kunnen uitvoeren, het aantal arbeidskrachten op te voeren met 75.000. Het aantal, dat thans in deze tak van industrie werkt, bedraagt, naar „The Times” van 3 Juli mededeelt, ongeveer 420.000, waarvan 255.000 vrouwen; vóór de oorlog bedroeg dit cijfer 550.000. De „Cotton working party” heeft verdere mechanisatie en fusie van weverijen aanbevolen, waardoor op de factor arbeid zou kunnen worden bespaard zonder de opbrengst te verlagen.

WAT NU, NEDERLAND?

Voor de staatsman is het het uitgangspunt; voor het bedrijfsleven is het noodzakelijk en voor *allen* is het levenswijsheid om te beginnen met zich rekenschap te geven van de slechte kaarten, die men in handen heeft; echter niet uit fatalisme, defaitisme of pessimisme, zoals „vermeende” idealisten dit vaak bestempelen, maar om de tanden op elkaar te zetten en de handen ineen te slaan en om te beseffen: „the fight is on” — en nu alle hens aan dek. „Onze geschiedenis is een lange reeks van nederlagen en tegenslagen, die wij te boven gekomen zijn”, heeft Churchill in het donkerste uur van deze oorlog tegen het Engelse volk gezegd, en hoog en laag, rijk en arm, vriend en *vijand*, zullen nooit de manier vergeten, waarop hij de val van Singapore aan de wereld heeft medegedeeld. Dat was Europa, dat was het Westen op zijn best, want als door een toverslag werd ineens het diepste wezen van onze Christelijke cultuur naar voren gebracht, namelijk, dat het er helemaal niet op aankomt, *wat* men te dragen heeft, maar alleen *hoe* men het draagt.

* * *

„Nederland is het kind van de rekening geworden”, hoort men veelal beweren en in dit gezegde schuilt m.i. een gevaar, want er ligt een zeker verwijt in opgesloten, net alsof *alles* de schuld van iemand is, dat de zaken zo staan als zij nu eenmaal zijn. Nederland heeft heel, heel slechte kaarten in zijn hand en het zal een ware heksentoer zijn om daarvan onmiddellijk iets goeds te maken. „Ong Indië” is Indonesië geworden en al komen wij met de Indonesiërs tot de best denkbare oplossing en verstandhouding, toch zal in de eerstvolgende decennia Azië niet in *die* mate in het brandpunt der Westerse belangstelling staan als voorheen. Algemeen werd vóór en tijdens de oorlog verondersteld, dat zich een ontwikkelingsperiode rondom de Pacific zou afspelen, waardoor ook de landen van de Zuid-Oost-Aziatische Archipel een tot nu toe ongekende opbloei tegemoet zouden gaan. Door de geweldige vernielingen van deze oorlog is de vraag naar kapitaal en werkkrachten echter zo groot geworden, dat het onmogelijk is, om *gelijktijdig* aan alle eisen te voldoen. Er moet derhalve een keus worden gedaan en behalve, dat men *eerst* in eigen huis begint — „Charity begins at home” — gaat men om politieke, strategische en *ideële* redenen Afrika hoe langer hoe meer als toekomstig werkterrein voor Europa en de beide Amerika's inschakelen. West-Indië ligt zó volkomen in de Amerikaanse belangensfeer, dat van een sterke economische oriëntatie met Nederland nauwelijks sprake kan zijn. Duitsland, ons achterland, is een grote puinhoop geworden, maar zelfs indien het weder precies in zijn oude vorm hersteld zou worden, zou onze functie een andere zijn. Als geldschietster zijn wij uitgeschakeld; wij moeten zelf de handen ophouden voor leningen voor de wederopbouw van ons eigen land.

Ook psychologisch zijn wij veel meer gehandicapt dan onze geallieerden. „To shake hands” met een tegenstander, die de strijd verloren heeft, valt ons oneindig veel moeilijker dan de Engelsen en Amerikanen, die de gemeenschappelijke vijand niet in zijn hoedanigheid van bezetter hebben leren kennen. Maar zelfs tussen de Fransen, Belgen en ons is nog een gradueel verschil. Wij waren weliswaar allen bezet, maar Nederland was in feite als „Westmark” ingelijfd. Daardoor hebben wij niet eens van de *positieve* kant van de oorlog kunnen profiteren, want de ervaringen, die de anderen konden opdoen op wetenschappelijk, technisch, economisch en politiek gebied en die hun nu ten goede komen, hebben wij moeten missen. Onze rol was een *bewust* passieve, waaraan altijd het latente gevaar der steriliteit verbonden is.

Wij zijn binnen enkele jaren van een hoog welvaartspeil tot een ongekende verpaupering afgedaald, zonder ons *geestelijk* daarop voor te kunnen bereiden. Tijdens de

oorlog ontbrak ons het contact met de buitenwereld, dus het overzicht en daarom het inzicht voor dat, wat zich aan het ontwikkelen was, en nu stormen ineens alle problemen tegelijkertijd op ons af en wordt op korte termijn een actieve bijdrage van ons verwacht, zonder dat wij tijd en gelegenheid hebben om te realiseren, waarover het nu eigenlijk gaat, en, last not least, zitten ook alle anderen met zóveel eigen zorgen en zóveel eigen problemen, dat hun de tijd en zodoende de rust ontbreekt om andermans moeilijkheden met het nodige begrip te benaderen of hem de vriendenhand toe te steken voor een *redelijke* oplossing.

* * *

Voordat wij onze eigen taak duidelijk zien, moeten wij begrijpen, waar het nu naar toe gaat, want het plan-Marshal, dat als een *eerste* stap naar wereldherstel de wederopbouw van het Europese productievermogen beoogt, bevat geen enkele aanwijzing, waartoe dit nieuwe productie-apparaat uiteindelijk zou moeten dienen. Het valt niet aan te nemen, dat Amerika bereid zal zijn om, volgens de berekeningen van Mr Cohen, adviseur van het State Department, voor een reeks van jaren 5 milliard dollars per annum uit te trekken, *alleen* om een self-supporting Europa op de been te helpen, of om aan bepaalde Amerikaanse bedrijven een Europese markt te verzekeren. Er gaan in de laatste week steeds meer stemmen op aan beide kanten van de Atlantic, dat *alleen* een gigantisch plan „op lang zicht”, getuigende van groot staatsmanschap en gedragen door een „practisch en schepend idealisme”, de Amerikanen er toe zou kunnen bewegen zich met enthousiasme voor het plan in te zetten; wat daarop neerkomt, dat naast alle economische doelmatigheid het politieke aspect niet uit het oog mag worden verloren, en daarmede gaan hoogstwaarschijnlijk de wegen uit elkaar! Niemand, ook niet de Russen, kan enig *direct* bezwaar hebben tegen het economisch herstel van Europa. De meningen lopen echter uiteen, waartoe dit herstel uiteindelijk zal moeten dienen. Op *dit* punt is zeer terecht de Amerikaanse rekening gebaseerd en zij zal te zinnertijd ook zo gepresenteerd worden. Of is zij soms al gepresenteerd? Zonder enige twijfel wensen én de Russen én de Engelsen het productie-apparaat van Europa in de eerste plaats voor de wederopbouw en de verdere ontsluiting van hun eigen invloedssferen te gebruiken. Zijn zij echter *beiden* bereid om Amerika daarin als partner op te nemen? Dat is de kwestie. Engeland heeft door een reeks van feiten al een bevestigend antwoord hierop gegeven. Amerika heeft bij de taak, die zich het Westen gesteld heeft, namelijk de ontsluiting van het zwarte werelddeel, een groot ideëel belang. Het heeft bloedige oorlogen gevoerd om de negers uit de slavernij te bevrijden en om in zijn constitutie te kunnen schrijven „All men are born free”. Laat Amerika zijn historische taak verder volbrengen; laat het meewerken aan de functionele decentralisatie van de wereld en laat het aan zijn Amerikaanse staatsburgers van negerbloed, die een haast onoplosbaar binnenlands probleem in de Verenigde Staten geworden zijn, de helpende hand toesteken bij de terugkeer naar het land van hun voorvaders, en daar een vrije Amerikaanse nederzetting vormen. Zij willen niets liever dan dat, vooropgesteld, dat het niet een terugvallen in een volkomen ongecivileerde samenleving betekent. Dit alles is alleen een greep uit de grote opgave, die voor ons ligt; maar wij mogen daardoor niet onze onmiddellijke taak vergeten, en deze is tweeledig: „to pool our resources” én de functionele decentralisatie van Europa.

* * *

„To pool our resources” is het gemakkelijkste gedeelte van het werk, dat ons te wachten staat, want er bestaan uitgebreide statistieken en informaties over alle goederen, die schaars en van primair belang voor de wederopbouw

van Europa zijn. De E.C.E. (Economic Commission for Europe) heeft zelf vele gegevens verzameld en heeft bovendien het waardevolle materiaal der „European Coal, Transport Emergency Committees” geërfd. Maar het spreekt vanzelf, dat tegenover een gecombineerde lijst van benodigdheden een andere lijst van bijdragen moet staan, die de Europese landen kunnen leveren voor het economisch herstel van hun continent. Na het opmaken van de balans uit deze twee lijsten zou men, juist als in de tijd van „lend-lease”, een beroep op de Verenigde Staten moeten doen, echter niet in dollars, maar in goederen uitgedrukt, zodat ook het Amerikaanse publiek het onmiddellijke eigen belang bij de wederopbouw van Europa zou inzien. Overbodig te zeggen, dat in dit overzicht niet alleen de tegenwoordige, maar ook de potentiële productiviteit van Europa tot uitdrukking moet komen. Dit alles levert geen moeilijkheden op, want de ervaringen uit de laatste oorlog liggen nog te vers in ons geheugen. Moeilijker is de vraag te beantwoorden, of, en zo ja, door welke regeringsinstanties een dergelijk groots plan tot uitvoering moet worden gebracht. Doch ook hierin heeft de oorlog menige aanwijzing gegeven. Wij weten bij ondervinding, dat in tijden van spoed en nood een centraal geleid regeringsapparaat veel te langzaam en omslachtig werkt. Amerika heeft bij uitstek het voorbeeld der decentralisatie gegeven en heeft meer dan honderd regeringscorporaties in het leven geroepen, die, net als privé-ondernemingen, volkomen zelfstandig werken, alleen met dit verschil, dat bij de één de Staat, bij de ander het publiek aandeelhouder is. Om maar enige voorbeelden te noemen: de Metals Reserve Company bouwde een aluminiumfabriek in Canada, ter waarde van 68 miljoen dollar, en de Copper Recovery Company opende samen met de Braziliaanse Regering een bank in Brazilië, zonder dat het Congres of de President van de Verenigde Staten er iets van afwisten.

De Amerikaanse staatsdecentralisatie is niet als voorbeeld bedoeld voor de functionele decentralisatie van Europa. Hiermede wordt alleen aangetoond, dat niet eens in een tijd van de allerhoogste nood, in de oorlog, een sterk gecentraliseerd economisch apparaat efficiënt werkt, zodat men het bij de uitvoering van het plan-Marshal niet in een Super-Staat, maar eerder in super-nationale corporaties zal moeten zoeken.

Hoe uiteindelijk de verschillende lichamen zullen heten, die de wederopbouw van Europa ter hand zullen nemen, is bijzaak. Wij vergissen ons hoogstwaarschijnlijk niet, wanneer wij aannemen, dat er een „European Clearing Institute” en een „European Reconstruction Finance Corporation” zullen komen, en in Londen zullen zetelen. Voor ons weten wij echter dit:

Nederland zal de leiding nemen van de „Rhine and Ruhr Valley Corporation” en zal deze in de delta van de Rijn, in Rotterdam, oprichten. *Wij eisen dit*, niet omdat men „ons dit verschuldigd is”, maar omdat wij dit als onze nationale taak, als onze missie beschouwen. *Wij doen dit*, omdat een lange traditie en ervaring ons met dit stuk continent verbinden, en omdat wij voelen, dat hieruit onze bijdrage bestaat, om aan de wereld te tonen, dat Europa niet ten onder gaat.

Maar onze taak zou zinloos zijn, indien wij niet beseften, dat de tijd der bekrompen nationale belangenpolitiek definitief achter ons ligt, en niet begrepen, dat wij een politiek moeten voeren van *die* belangen, die de nauwe grenzen der staten doorbreken of al doorbroken hebben.

K. P. VAN DER MANDELE.

HET WETSONTWERP „MUNTWET 1947”.

Het medio Juni ingediende wetsontwerp inzake een nieuwe regeling van het Nederlandse muntwezen beoogt niet een partiële herziening, maar een geheel nieuwe regeling van de bestaande toestand, met betrekking tot het moederland. De nog steeds aanhoudende onzekerheid, met betrekking tot de toekomstige status van de overzeese gebiedsdelen van ons Koninkrijk, met name van Indonesië, maakt het begrijpelijk, dat de oplossing van dit vraagstuk moet worden afgewacht, alvorens een regeling van dit belangrijke onderdeel der economische verhoudingen tussen de onderdelen der te vormen nieuwe Unie van het Koninkrijk in overweging kan worden genomen. Curaçao heeft tijdens de jongste oorlog reeds eigen zilveren en bronzen pasgeld ingevoerd; Suriname heeft zulks niet gedaan. Maar de bestendinging van de dispariteit van de Nederlandse gulden met die van dit gebiedsdeel heeft er toe geleid, dat ook hier niet meer van een munteenheid mag worden gesproken. En wat Indonesië betreft laat, zoals de Memorie van Toelichting schrijft, de onzekerheid omtrent de toekomstige verhouding van dit gebiedsdeel tot Nederland vooralsnog niet toe, antwoord te geven op de vraag, of de eenheid van muntstelsel zal worden bestendigd. Weliswaar werden hier gedurende de oorlog geen maatregelen genomen, die aan een zodanige bestendinging in de weg zouden staan. Maar met de mogelijkheid ener toekomstige muntscheiding moet toch, jammer genoeg, zeker rekening worden gehouden. Wij zullen overigens op deze belangrijke aspecten van het muntvraagstuk thans niet nader ingaan, en ons beperken tot de voorgestelde regeling van het muntwezen in het moederland.

* *

Deze bevat, naast verbeteringen van verschillende aard, op één belangrijk punt een voorstel, waarmede, naar wij hopen en vertrouwen, de Staten-Generaal zich niet zullen willen verenigen. Alvorens daarbij nader stil te staan, willen wij eerst beknopelijk de punten aanwijzen, waar de voorgestelde regeling o.i. zeker verbetering brengt in de bestaande regeling van ons muntwezen.

In de eerste plaats denken wij daarbij aan de definitieve loslating van de gouden standaard. In het binnenlandse betalingsverkeer zijn gouden munten, in de ruim 70 jaren sedert de vervanging van de zilveren door de gouden standaard verlopen, praktisch nooit opgenomen. Pogingen, in deze richting wel eens ondernomen, zijn niet gelukt, waarover men zich wegens de nodeloze kostbaarheid daarvan slechts kan verheugen. Waar het op aankomt is de stabilisering van de koopkracht van het ruilmiddel in de binnenlandse markt, en de handhaving, voorzover dit van ons afhangt, van vaste ruilverhoudingen met de geldeenheden der andere landen. Deze is echter, afgezien van elders eventueel genomen maatregelen, waarop wij uiteraard geen of althans weinig invloed kunnen oefenen, zoals de onverwachte devaluatie van pond en dollar in de dertiger jaren nog eens heeft geleerd, gebonden aan de handhaving van het evenwicht in onze staatsfinanciën, en aan het ontbreken van een blijvend negatief saldo op onze betalingsbalans met het buitenland. Op dit punt gaan wij met het voorstel van Minister Liefstuck dus gaarne geheel accoord.

Hetzelfde geldt met betrekking tot zijn voorstel om een einde te maken aan de zonderlinge figuur van „de hinkende standaard”. Bij aanvaarding daarvan zullen de halve guldens, die er bij ons volk nooit zijn ingegaan, uit ons muntstelsel verdwijnen, en de guldens en rijksdaalders het karakter van pasgeld krijgen. Niemand zal dan verplicht zijn voor meer dan vijftig gulden ervan in betaling te nemen. Dit is, rekening houdend met de plaats door het bank- en giraalgeld onder alle lagen der bevolking ingenomen, stellig als een verbetering te zien. Het verdwijnen van de woorden „betaalt aan toonder” van onze

bankbiljetten zal op de koopkracht daarvan niet de minste invloed oefenen, en, naar men wel mag aannemen, door het publiek nauwelijks worden opgemerkt!

Ook de voorgestelde vervanging, zodra mogelijk, van de papieren guldens en rijksdaalders door metalen is zeker gewenst. Papiergeld van zo kleine coupures, waarvan de invoering kort na het uitbreken van de eerste wereldoorlog onvermijdelijk werd, is zeker, nog afgezien van de snelle vervuiling en slijtage, als ruilmiddel weinig aantrekkelijk. Evenzo zal tegen de verdwijning van de halve centen en de halve stuivers, of tegen de vormverandering van de stuivers vermoedelijk wel geen bezwaar bestaan.

In verband met de definitieve liquidatie van de hinkende standaard kan ook het Nederlandse Muntfonds worden opgeheven. Dit fonds was in 1912 aan de Muntwet van 1901 toegevoegd, toen voor het eerst tot de aanmunting van zilveren tekengeld moest worden overgegaan. De winst, wegens de lage prijs van het zilver, uit dergelijke aanmuntingen voortspruitende, moest worden besteed voor aankoop van Nederlandse staatsschuld. Het was dus de bedoeling om, door de vorming van het Muntfonds, te voorkomen, dat de Staat uit winstbejag tot zodanige aanmunting zou kunnen overgaan, daar deze inflatorisch zou werken. Nu het „tekengeld” zal verdwijnen, en van de guldens en rijksdaalders pasgeld van beperkte kwijtingskracht wordt gemaakt, bestaat voor overmatige aanmunting daarvan natuurlijk geen mogelijkheid meer. Een eventueel teveel aan pasgeld vloeit uiteraard vanzelf in de openbare kassen terug. De liquidatie van het Nederlandse Muntfonds, dat volgens het laatste Muntverslag in 1940 een positief saldo van ruim f 110 miljoen kon boeken, betekent dus een overeenkomstige bate voor de Schatkist, welke dankbaar kan worden aanvaard.

* * *

En thans komen wij tot het bovenbedoelde onderdeel van het ontwerp, dat, naar onze overtuiging, amendering vraagt. Minister Lief tinck wenst voor een deel van ons pasgeld, te weten voor de dubbeltjes en de kwartjes, het zilver als muntmateriaal door het nikkel te vervangen, maar voor de guldens en rijksdaalders het te behouden. Door onze Regering in Londen werd tijdens de oorlog, op basis van de „lend-lease”-afpraak met de Verenigde Staten, voor aanzienlijke bedragen Nederlands zilvergeld in Philadelphia aangemunt, t.w. voor ruim 63 miljoen gulden aan dubbeltjes en kwartjes, en voor ruim 130 miljoen aan guldens. Het beleid van de Regering-Gerbrandy doet op dit punt wel zeer vreemd aan, omdat niet is aan te nemen, dat bij de Nederlandse émigrés, wier aantal ons niet nauwkeurig bekend is, maar toch zeker niet zo heel groot is geweest, aan een zo grote voorraad Nederlands geld behoefte kan hebben bestaan voor het dagelijkse verkeer. En voor de dekking der behoefte aan ruilmiddelen in het vaderland na de bevrijding behoefde onze Regering in ballingschap toch niet bij voorbaat te zorgen!

Thans stelt Minister Lief tinck voor ons grove zilvergeld tot pasgeld te maken met beperking van de kwijtingskracht tot f 50, terwijl de kwijtingskracht van de kwartjes en dubbeltjes, die voortaan uit nikkel zullen worden gemaakt, onveranderd op f 10 wordt gehandhaafd. Het zilvergehalte der guldens en rijksdaalders blijft, zoals het in 1919 werd vastgesteld, nl. 720/1.000 fijn. Dit gehalte had oorspronkelijk 945/1.000 bedragen. Maar de stijging van de waarde van het zilver na de eerste wereldoorlog had de mogelijkheid geschapen, dat het zilvergeld uit de circulatie zou verdwijnen, om te worden gesmolten. Deze aanzienlijke gehalteverlaging heeft overigens op de koopkracht van de gulden niet de minste invloed gehad.

Het voorstel om een deel van ons pasgeld uit zilver te laten bestaan komt ons in deze tijd van de zo ont-

zaggelijke verarming van ons volk, waarin het herstel van het evenwicht onzer openbare financiën stellig nog lang op zich zal laten wachten, en die men de tijd ener beheerste inflatie zou kunnen noemen, inderdaad niet verantwoord voor. De Minister duift de zilveren guldens en rijksdaalders vooreerst nog niet voor de circulatie vrij te geven, omdat hij vreest, dat zij dan terstond weer uit het verkeer zouden verdwijnen, om te worden versmolten, of zouden verdwijnen over de grenzen. Maar, mag men vragen, waarom wordt dan het voor de Overheid bereikbare zilvergeld, waartoe ook het grootste deel der aan de Regering-Gerbrandy geleverde munten nog wel zal behoren, niet harerzijds ontmunt, en aangewend voor de vermindering van onze staatsschuld, met name tot de delging van onze bovengenoemde „lend-lease”-schuld? Het zal, naar wij vrezen, ook op het buitenland een vreemde indruk maken, dat ons land méent zich de weelde te kunnen veroorloven om nodeloos een deel van zijn pasgeld uit edel metaal te laten aanmunten, terwijl bijv. Engeland na de oorlog juist omgekeerd het zilver als muntmetaal uitschakelde. Volledige cijfers betreffende het bedrag der voor de Overheid thans nog bereikbare guldens en rijksdaalders zijn niet beschikbaar. Maar wanneer men rekening houdt met de bovenvermelde aanmuntingen tijdens de oorlog, mag het bedrag toch zeker wel op 100 à 150 miljoen gulden worden geschat. Dit betekent, dat de handhaving van zilveren pasgeld, rekening houdend met de kosten der vervanging door nikkelgeld, voor de Schatkist een offer van toch zeker enkele tientallen miljoenen guldens vergt. Is, moet men vragen, een dergelijk volkomen nodeloos offer inzonderheid thans te verantwoorden?

In de Memorie van Toelichting zal men vergeefs zoeken naar een klemmende motivering van Minister Lief tinck's plannen op dit punt. Men kan natuurlijk gaarne toegeven, dat munttechnisch onze tegenwoordige guldens en rijksdaalders aan alle eisen voldoen, al zouden de laatste zonder bezwaar wat kleiner van omvang kunnen zijn. Maar indien voor de kwartjes en dubbeltjes, die toch zeker niet minder vaak van hand tot hand gaan, het nikkel terecht een zeer bruikbaar muntmateriaal wordt geacht, waarom zou dan voor het grotere pasgeld niet hetzelfde mogen gelden? Ook een beroep op de traditie van ons muntwezen, dat zo lange jaren zilveren guldens en rijksdaalders heeft gekend, dunkt ons weinig klemmend. Nog daargelaten, dat hetzelfde voor de kwartjes en dubbeltjes zou moeten gelden. Trouwens, Minister Lief tinck houdt in de Memorie van Toelichting zelf rekening met de mogelijkheid, dat „over enige jaren mocht komen vast te staan, dat de algemene economische omstandigheden hier te lande en in de wereld niet zodanige verandering ondergaan, dat tot het weder in circulatie brengen van zilveren guldens en rijksdaalders kan worden besloten”, en dus, zouden wij hieraan willen toevoegen, toch tot het prijsgeven van het zilver als muntmetaal zou moeten worden overgegaan. Toch acht hij het „met het oog op de mogelijkheid dat zulks” (t.w. het in circulatie brengen) „wel kan geschieden, een juist beleid deze munten voorshands de jure te handhaven, waarmede alle mogelijkheden open blijven”. Mogen wij ons thans terwille daarvan het zoals gezegd zeer belangrijke geldelijke offer, dat er aan vast zit, permitteren? Naar onze overtuiging nog te minder, omdat de handhaving van edel metaal als grondstof voor een deel der binnenlandse geldcirculatie een volkomen zinloze weelde is. De tijd, die de Minister nodig acht voor het volledig tot uitvoering brengen van zijn plan, kan 's Rijks Munt gebruiken om zich voor te bereiden op de munting van het nikkelgeld, dat ons van de papieren rijksdaalders en guldens zal verlossen. Wij hopen dan ook ten zeerste, dat de Tweede Kamer in grote meerderheid, in het belang van onze financiële positie, op herziening van art. 3 van het wetsontwerp in de hier bepleite zin zal aansturen.

DE HOUTVOORZIENING VAN NEDERLAND.

In no. 1480 van dit weekblad d.d. 20 September 1945 verscheen van één onzer een opstel onder gelijke titel als hierboven.

Wij zijn nu bijna twee jaar verder en het loont de moeite om na te gaan, in hoeverre de houtvoorziening van Nederland thans is verzekerd. Wij doen dit te liever, nu wij in de gelegenheid waren Suriname, dat het plecht-anker dient te worden van onze nationale houtvoorziening, te onderzoeken gedurende de vijf maanden van onze dienstopdracht vanwege het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, October 1946—Maart 1947. Voor één onzer was dit na een werkzaamheid als houtvester van Suriname van 1908 tot 1923 een weerzien. De ander, nog in actieve dienst als Inspecteur van het Nederlands-Indische Boschwezen, was verplicht in het belang van zijn dienst rechtstreeks naar Nederland terug te reizen. Het was mogelijk onze indrukken nog te vergelijken met de gegevens verkregen bij een bezoek aan de bossen van Centraal Amerika en bij besprekingen daar en in de Verenigde Staten.

Voor de volledige gegevens van vermelde dienstopdracht, — voorzover geschikt voor publicatie —, moet natuurlijk worden verwezen naar de openbaarmaking van de resultaten van het onderzoek, waartoe inmiddels is besloten. Hier wordt volstaan met de aantekening, dat wij de schattingen in het hiervoren bedoeld artikel betreffende de Surinaamse houtrijkdom volkomen konden bevestigen.

Verwijzend naar vroegere conclusies¹⁾ kan worden gezegd:

1. sedert enige maanden is een opperhoutvester van de Oost-Indische dienst belast met de leiding van 's lands bosbeheer in Suriname;
2. een regeringsopdracht tot onderzoek van de ontwikkeling van het vlotten van hout over de oceaan en van het machinale houtbedrijf is tot dusverre uitgebleven;
3. de K.L.M. is, voorlopig op eigen risico en in afwachting van een regeringsopdracht, begonnen met de luchtkaartering van Suriname;
4. regeringsmaatregelen ter voorbereiding van de toepassing op grote schaal van Surinaams hout in Nederland zijn tot dusverre nagelaten.

Voorts zijn:

a. bij Surinaamse landsverordening van 1 November 1946, Gouvernementsblad no. 118, in werking tredend de dag na de afkondiging, vastgesteld een uitvoerrecht van 10 pCt. van de waarde van onbewerkt of ruwbewerkt hout uit Suriname (Verordening op de houtuitvoerbelasting 1946);

b. bij Surinaamse landsverordening van 28 Januari 1947, Gouvernementsblad no. 42, in werking tredend op een nader door de Gouverneur vast te stellen tijdstip, vastgesteld bepalingen omtrent het onderzoek naar de aanwezigheid en de exploitatie van hout op domeinland (Houtverordening 1947);

c. door de Surinaamse Staten onlangs aangenomen twee landsverordeningen betreffende het verlenen van bijzondere concessies tot de exploitatie van hout aan de N.V.'s in oprichting Surinaamsche Hout-Maatschappij (Bruynzeel) en Houtindustrie Suriname Picus/Pont, groot resp. 500.000 ha en 266.000 ha.

De houtuitvoer van Suriname naar Nederland is in de loop van het vorige jaar gestegen tot thans omstreeks 8.000 m³ per maand. Gunstig is stellig, dat de stijging van de houtuitvoer van Suriname van vrijwel nihil tot omstreeks 100.000 m³ per jaar zonder bijzondere maatregelen tot stand kon komen. De genoemde verorde-

ningen zijn immers, op het uitvoerrecht na, nog niet in werking getreden. Ongunstig is echter, dat deze uitvoer in eerste instantie betreft schilhout voor de triplex-industrie, en dat het hout door de hoge vracht feitelijk te duur is voor bouwhout. Zeer ongunstig is voorts de omstandigheid, dat dit hout veelal in zeer slechte toestand in Nederland aankomt; voor 80 pCt. bestaat uit baboenhout, een van de voor bouwhout minst geschikte Surinaamse houtsoorten; en, door deze factoren gezamenlijk, bezig is de reputatie van het Surinaamse hout grondig in discrediet te brengen. Het is wel merkwaardig, dat thans in Nederland ten opzichte van het Surinaamse hout nauwkeurig dezelfde fouten worden gemaakt, die men in België tien tot twintig jaar geleden met het hout uit de Congo beging. Spreken wij de hoop uit, dat men die fouten, evenals in België, ook hier zal weten te corrigeren.

Het scepticisme, waarmede de voorstellen in het eerder vermelde artikel zijn ontvangen, werd in de eerste plaats veroorzaakt door de opvatting, dat, evenals na de eerste wereldoorlog, de oude houtleveranciers van Nederland, Noord- en Oost-Europa, wel spoedig weer met lage offertes voor de dag zouden komen. In de tweede plaats door een zeer begrijpelijk conservatisme, dat het niet goed mogelijk acht, dat in plaats van het tot dusverre gebruikte naaldhout tropische loofhoutsoorten zouden kunnen worden toegepast.

De vooruitsichten van houtleveranties door Noord- en Oost-Europa.

De United States Forest Service is in 1946 begonnen met de publicatie van een reeks rapporten getiteld: „A reappraisal of the forest situation”. Het tekort aan hout van de eigen bossen wordt daar uitvoerig toegelicht en betreffende de mogelijkheden van invoer van hout in de Verenigde Staten wordt gewezen: op Canada, waarvan de uitvoer in hoofdzaak geabsorbeerd zal worden door Engeland; op Centraal- en Zuid-Amerika, waarvan geen grote leveranties en alleen loofhout worden verwacht; op de Scandinavische landen, waaruit men papier en pulp wil betrekken; en op Rusland, dat weliswaar mogelijkheden biedt voor een sterke uitbreiding van de productie, maar waarvan verwacht wordt, dat de eigen toenemende behoefte het grootste gedeelte nodig zal hebben van het hout, dat kan worden gekapt. „All in all, there is a world shortage as well as a domestic shortage of timber”.

De Britse Regering publiceerde in 1943 (herdrukt in 1945) een rapport, getiteld „Post war forest policy”²⁾, waarin nauwkeurig dezelfde gedachtegang als in het latere Amerikaanse geschrift tot uitdrukking komt.

Betreffende Rusland zijn uitvoerige cijfers bekend gemaakt door Eugen Gagarin³⁾. Ook volgens deze schrijver, die over een langdurige ervaring in de Sovjet-Unie beschikt, zijn daar grote mogelijkheden, die echter eerst kunnen worden gerealiseerd door een geregeld bosbeheer, waarvan, volgens hem, nauwelijks sprake was.

Samengevat: het is niet verantwoord om de aanvoer van grote hoeveelheden hout uit Noord- en Oost-Europa verzekerd te achten. Bovendien zal men op de markt, waar deze houtmassa's worden aangeboden, behalve de overige West-Europese landen, als kopers ook aantreffen Engeland en de Verenigde Staten. Het lijkt niet waarschijnlijk, dat Nederland zich daar duurzaam van goedkoop hout zal kunnen voorzien. Men late zich door een tijdelijke opleving van het aanbod niet van de wijs brengen.

Waarschijnlijk zal men in de komende jaren zekerder kunnen rekenen op beperkte hoeveelheden hout uit West-Duitsland. Men dient de voor dit hout aan te leggen prijzen

¹⁾ Report by H. M. Forestry Commissioners. London. Published by H. M. Stationary Office. Cmd. 6447, 1943, reprinted 1945.

²⁾ Eugen Gagarin, „Die Wälder der Sowjetunion”, Königsberg Pr.-Berlin 1941, Osteuropa-Verlag.

idem „Les principales régions alimentant l'exportation russe de bois”. Intersylva, 1941, blz. 418 e.v.

¹⁾ Zie J. W. Gonggryp, „De houtvoorziening van Nederland” in „E.-S.B.” van 20 September 1945.

echter niet als een maatstaf te beschouwen voor de wereldmarkt. Het zijn feitelijk herstellelingen voor door de bezetters gedreven roofofbouw in onze eigen bossen. Deze kunnen het rechtvaardigheidsgevoel bevredigen. Met het oog op de toekomst is hier desalniettemin voorzichtigheid geboden. Devastatie van het Bovenrijngebied zal ten nadele komen van de bewoners der mondingen van die rivier.

De mogelijkheid van vervanging van naaldhout door Surinaams loofhout.

De stemmen, die men uit de praktijk verneemt over de toepassing als bouwhout van het thans in hoofdzaak uit Suriname aangevoerde baboenhout (*Virola surinamensis* en *V. Mycetis*) zijn bepaald ongunstig. Men noemt het kortvezelig. Het breekt in de richting loodrecht op de vezel en trekt erg. Bovendien is het bijzonder duur (f 165 per m³ rondhout). Dit laatste is in hoofdzaak een gevolg van de hoge vracht, thans 170 shillings per 1.000 kg. De ongunstige eigenschappen van het hout treden versterkt op de voorgrond door de slechte behandeling, die het hout, ten dele noodgedwongen, ondergaat. Door onvoldoende transportmogelijkheden blijft het hout te lang in Suriname liggen, waardoor het sterk door hoorkevertjes kan worden aangetast. Het wordt in vloten naar de schepen gebracht en komt daar sliknat in de warme ruimen, waar het een ideale voedingsbodem vormt voor schimmels, waartegen het eveneens slecht bestand is. Het gevaar voor scheuren wordt sterk vergroot, wanneer het, zoals in de laatste winter hier te lande, uitwendig min of meer droog, inwendig van vocht verzadigd, bevriest en weer ontdooit. Het zou veel beter zijn het hout na de kap zo snel mogelijk in, liefst onder, water te brengen; rechtstreeks uit het water te verzagen en daarna snel te drogen. Men zou aldus tegelijkertijd een belangrijk gewicht aan vracht besparen. De outillage voor deze werkwijze, die bij elke houtsoort van voordeel zou zijn, is momenteel echter niet aanwezig. De inhaerent minder gunstige eigenschappen van baboenhout worden door een betere behandeling echter niet weggenomen. Baboen is bruikbaar als schilhout voor de fabricage van triplex, maar overigens is het een minderwaardige houtsoort. Pfeiffer⁴⁾ gaf het 't volgende getuigschrift: „Het hout is bijzonder broos, waardoor het feitelijk alleen geschikt is voor kisthout en zeer goedkope planken”. Deze uitspraak dateert van 1926 en werd ook later herhaaldelijk bevestigd⁵⁾.

De Amerikaanse onderzoekers Record en Mell⁶⁾ vermelden reeds in 1924, dat possentriehout (*Hura crepitans*) zonder twijfel in de landen, waar die boom voorkwam, op brede basis toepassing zou kunnen vinden ter vervanging van het destijds geïmporteerde naaldhout. Die voorstelling vonden wij in Suriname in 1946 nauwkeurig bevestigd. Het wordt thans in Suriname gebruikt in plaats van het vroeger ingevoerde Amerikaanse pitchpine. Pfeiffer vermeldt hierover: „Het Possentrie-hout is een zeer lichte, zachte, geel-witte houtsoort, welke betrekkelijk goede technische eigenschappen bezit, terwijl de duurzaamheid niet zeer slecht is. Het hout laat zich goed bewerken en is daarom geschikt voor alle bijzondere toepassingen, waar een lichte, gemakkelijk te bewerken houtsoort gewenst is”. „Het Possentrie-hout komt in Suriname in goede, vrij gesloten bestanden, overvloedig en in goede afmetingen voor, zodat het bij een deskundige en rationele exploitatie een belangrijk exportartikel voor Suriname kan worden”⁴⁾.

⁴⁾ Dr J. Ph. Pfeiffer, „De houtsoorten van Suriname I”, Amsterdam, 1926, blz. 166.

⁵⁾ Men zie bijv. A. F. A. Lamb, „Notes on Forty-Two Secondary Hardwood Timbers of British Honduras”, 1946, Belize. Forest Department Bulletin no. 1, blz. 1—6.

⁶⁾ S. J. Record and C. D. Mell, „Timbers of Tropical America”, New Haven and London, 1924, blz. 376.

Het is misschien wel goed, er aan te herinneren, dat een slechte behandeling, ook van het possentriehout, er zeer wel in kan slagen om oók de reputatie daarvan grondig te bederven. Het is ook niet de bedoeling om te suggereren, dat *alleen* possentrie in staat is om naaldhout te vervangen. Er zijn in Suriname zeer talrijke houtsoorten, die daar mede voor in aanmerking komen. De Nederlandse Regering, die het hout nodig heeft, zou bijv. aan het Centraal Instituut voor Materiaalonderzoek te Delft kunnen opdragen, te onderzoeken voor welke toepassingen elk van die houtsoorten in de eerste plaats in aanmerking zou kunnen komen. De invoer van het Surinaamse hout behoeft natuurlijk niet op die onderzoeken te wachten. Er is reeds veel betreffende deze houtsoorten bekend, waarop onmiddellijk kan worden voortgebouwd.

De organisatie van de houtkap in Suriname.

Naast de bruikbaarheid van baboenhout voor schilhout is de oorzaak van de stijging van de uitvoer van speciaal die houtsoort ongetwijfeld hierin gelegen, dat deze bomen veel voorkomen langs de oevers van rivieren en kreken in het benedenland. Wordt een baboenboom omgekapt, dan valt hij veelal in vlotbaar water. Het afromen van deze houtmassa's kan bezwaarlijk als geregelde bosexploitatie worden beschouwd. Het is misschien mogelijk, dat na enige tijd beweerde wordt, dat het baboenhout is uitgeput. Men gelove dergelijke alarmerende berichten niet zo maar, al is het helaas wel juist, dat er tegenwoordig buitengewoon verkwistend met de Surinaamse houtvoorraden wordt omgesprongen.

Er worden momenteel in Suriname een gering aantal Amerikaanse tractoren bij het houtbedrijf gebruikt. De toepassing van sleepvee door Bosnegers en Indianen bij het naar vlotbaar water brengen van de boomstammen heeft in de laatste twintig jaar verwonderlijk grote vorderingen gemaakt. Maar handenarbeid in de meest primitieve vorm speelt nog altijd verreweg de grootste rol in het houtkapbedrijf. Het is niet mogelijk een stijging van de houtuitvoer tot een hoeveelheid in de orde van grootte van één, of een paar, miljoen kubieke meters te verkrijgen, zonder op uitgebreide schaal, en op de meest efficiënte wijze, gebruik te maken van mechanische hulpmiddelen. Niet slechts incidenteel en dilettantistisch, maar met toepassing van de beste materiële hulpmiddelen, goed geoefend personeel en voldoende kapitaal

In de Memorie van Toelichting van 12 September 1946⁷⁾ wordt voorgesteld voor de exploitatie van een bijzondere houtkapconcessie in Suriname van 4.200.000 ha te bestemmen een kapitaal van twee miljoen gulden, waarvan ongeveer f 600.000 voor een complete fabrieksinstallatie. De bijzondere concessievoorwaarden, onlangs door de Staten in Suriname goedgekeurd, vermelden een installatie met een kapitaalwaarde van f 600.000 voor elk van de beide uit te geven arealen.

Destijds¹⁾ zijn reeds cijfers genoemd voor een groot houtbedrijf in de Philippijnen, met een concessie van, ruim geschat, 100.000 ha oppervlakte en met een, aldaar nader gespecificeerde, kapitaalinvestatie van vijf miljoen gulden. Voor het gehele Philippijnse houtbedrijf van die tijd, 1927, met een houtval van 1.054.592 m³ rondhout, was een kapitaalinvestatie nodig van 15.900.000 pesos, dat is ongeveer twintig miljoen gulden. Dat was het kapitaal gestoken in de „logging” en de „milling” industrie, dus zonder mederekening van het kapitaal gestoken in schepen, voorraden, kasmiddelen, agentschappen, enz.⁸⁾

Het is duidelijk, dat voor de installatie in de tegenwoordige tijd van een bedrijf van analoge omvang niet minder, doch meer kapitaal nodig zal zijn. Beperkt men zich in Suriname tot „logging”, dus export van rondhout, dan heeft men slechts een gedeelte van het totale

⁷⁾ Bijlagen 1946—1947 Staten van Suriname (23.3).

⁸⁾ J. W. Gonggryp en A. J. Warta, Tectona XXII, 1929, overdruk blz. 93.

kapitaal nodig. Doch, dan heeft men een grotere massa te vervoeren. Wordt de „milling”, dus het zaagbedrijf, uitgebreid met een verdere speciale verwerking van het hout, zoals in een triplexbedrijf, dan heeft men relatief natuurlijk weer méér kapitaal nodig. Zelfs voor een triplex-installatie, die enige tienduizenden kubieke meters hout per jaar zou moeten verwerken, heeft men meer kapitaal nodig dan in de officiële stukken in Suriname werd genoemd. Een houtbedrijf, dat noemenswaardige hoeveelheden bouwhout aan Nederland wil leveren, vereist veel grotere kapitalen.

Er werd een grote mate van geheimzinnigheid betracht bij de cijfers van de capaciteit der voor Suriname ontworpen houtverwerkingsinstallaties, en ook bij de plannen voor de nieuwe grote houtondernemingen. In het algemeen echter wordt voor iedere onderneming, die de beschikking wenst te krijgen over een belangrijk deel van het landsdomein, vereist de overlegging van een gedetailleerd plan, met becijferingen, die toelichten, dat het gevraagde areaal, dat niet meer voor anderen beschikbaar blijft, voor het bedrijf inderdaad noodzakelijk is. De overlegging van dergelijke plannen klemt te meer, wanneer, zoals thans geschiedt, niet enkel een groot bosareaal gevraagd wordt, maar ook deelneming in het bedrijfskapitaal ten laste van publieke fondsen.

Een overzicht, getiteld „Wereldhouthandel”, samengesteld door de Vakgroep Groothandel in hout, medio 1945, noemt het metterdaad een roeping, „ook in onzen tijd, al zijne krachten in te spannen om met gebruik van alle vakkennis en vaardigheid van den bekwaamen koopman te zorgen, dat ons land zoo snel en zoo voordeelrijk mogelijk de beschikking krijgt over de materialen voor den wederopbouw”.

Inderdaad. Doch men moet wel bedenken, dat de houthandel in Nederland zich in het algemeen tot handel heeft beperkt en er weinig op is ingericht om zelf bossen te exploiteren. Wil de houthandel thans inderdaad de openlegging der Surinaamse bossen ter hand nemen, dan zal men dit slechts kunnen toewijzen, wanneer dit geschiedt op rationele wijze en met een duidelijke, technisch te verantwoorden doelstelling. Men kan bezwaarlijk veronderstellen, dat de uitgifte van een paar grote concessies voldoende zal zijn om hier goede resultaten te bereiken.

De gevolgde methode om de houthandel de beschikking te geven over grote, reusachtig grote, hoeveelheden hout op staai in Suriname, zodat aankap, afvoer inclusief oceaanstransport naar Nederland, en verwerking en distributie a.h.w. door één hand dienen te geschieden, zou, alleen reeds op theoretische gronden, aan ernstige critiek kunnen worden onderworpen. Het is alles wel heel veel gevraagd. Vermoedelijk zou, ook thans nog, de uitvoering vergemakkelijkt kunnen worden, als de genoemde onderdelen, elk afzonderlijk zouden kunnen worden georganiseerd en gefinancierd.

Ten eerste zou groter zekerheid verkregen dienen te worden, welke Surinaamse houtsoorten, en welke sortimenten van elk van die houtsoorten, de Nederlandse Wederopbouw zou wensen te doen gebruiken. Dit kan zeer snel, binnen een paar weken, geschieden aan de hand van de hier te lande aanwezige houtverzamelingen van enige honderden Surinaamse houtsoorten. Men kan op grond van die verzamelingen geen orders plaatsen. Het is echter wel degelijk mogelijk in algemene trekken uit te maken, voor welke van die houtsoorten men, ja dan neen, mogelijkheid van toepassing aanwezig acht, en, zo ja, voor welke doeleinden en in welke afmetingen. Eventueel kan men tegelijkertijd maatregelen treffen voor verdere onderzoekingen en proefnemingen.

Ten tweede zou nagegaan dienen te worden, op welke wijze, tegen welke prijs, in welke hoeveelheden en op welke tijdstippen de aldus nader bepaalde houtsoorten en sortimenten geleverd kunnen worden aan afscheepplaats Suriname. Daarbij zoveel mogelijk gebruik te

maken van bestaande organisaties. Men dient zich echter wel te realiseren, dat een groot houtbedrijf ondenkbaar is zonder de daarbij benodigde outillage, zonder houthavens en laadgelegenheden. Men meent in Suriname reeds voldoende te hebben gedaan, wanneer men een modderbank heeft uitgezocht, waar men het hout tijdelijk kan deponeren. Een geregeld houtbedrijf eist meer.

Ten derde zou het oceaansvervoer van Suriname naar Nederland georganiseerd dienen te worden door de Regering, die het hout hier voor de wederopbouw nodig heeft. Er is geen twijfel aan, of dit vervoer is één van de kostbaarste onderdelen van het gehele probleem.

Ten vierde en tenslotte zou de distributie in Nederland wederom zoveel mogelijk door bestaande organen kunnen worden verzorgd.

Ongetwijfeld zal de verzaging en de verwerking van het hout in de toekomst voor een belangrijk deel in Suriname dienen te geschieden. In de eerste jaren zullen de bestaande zagerijen en houtverwerkingsinrichtingen in Nederland echter een groot gedeelte van die taak kunnen overnemen.

J. W. GONGGRYP.
Dr D. BURGER.

HET ONTWERP INTERNATIONALE TARWE-OVEREENKOMST.

Inleiding.

Om twee redenen mislukte eind April jl. te Londen de Internationale Tarweconferentie. Eén der producerende landen — Argentinië — wenste een hogere prijs dan waartoe men algemeen bereid was; één der importerende landen — Groot-Brittannië — hoopte op lagere prijzen dan die, welke de overige producenten bereid waren van te voren vast te stellen. Argentinië trok zich terug vóór het einde van de conferentie; het is aan twijfel onderhevig, of enige overeenkomst zonder dit land kans van slagen zou hebben. Hoe het ook zij, de overgebleven landen zetten de discussies voort en ontwierpen een overeenkomst, die in beginsel gezond kan worden genoemd. Sindsdien is te Scheveningen een conferentie van de International Federation of Agricultural Producers gehouden, waarop werd besloten de International Wheat Council „and any other appropriate agencies” te verzoeken zo spoedig mogelijk tot een tarwe-overeenkomst te komen.

Men kan aannemen, dat vroeger of later het Londense ontwerp opnieuw de basis van de discussies tussen de betrokken regeringen zal vormen, mits de exporterende landen bereid zijn hun prijspolitiek voor de jaren na 1948 te herzien. Uit de discussies te Genève blijkt voorts, dat besprekingen inzake een stabilisatiepolitiek eveneens kunnen plaats vinden met betrekking tot andere goederen, zoals sommige metalen, diverse agrarische producten, koffie e.d.

Het is daarom van belang om iets nader in te gaan op de clausules van het ontwerp tarwe-overeenkomst, dat wellicht een basis voor internationale goederenovereenkomsten zou kunnen vormen.

Algemeen karakter van het ontwerp.

In het algemeen is het ontwerp te kenschetsen als veelbelovend; het houdt een grote mate van zekerheid voor de producenten in, zonder restrictief te zijn. Bij de huidige vorm zouden de producentenlanden echter iets te veel worden begunstigd: de administratieve aangelegenheden blijven in hun handen, hetzij door middel van het stemmenmechanisme, hetzij door middel van een uitvoerend Comité met vergaande bevoegdheden in vergelijking tot die van de Algemene Vergadering. In het algemeen, ook bij andere goederen dus, ware een evenwichtiger verdeling van bevoegdheden te prefereren.

Naast de juiste grondgedachte: stabilisatie van productie en prijzen, blijkt het ontwerp een betrekkelijk hoog percentage van vraag en aanbod aan de open markt over te laten, zoals kan worden afgeleid uit de door de verschillende regeringen, in verband met hun toekomstige verplichtingen, genoemde cijfers. Huldigt men echter de opvatting, dat een strak gereguleerde markt als tegenwicht een open markt nodig heeft, dan zou op de geschetste wijze althans een begin zijn verkregen.

Import en export.

Onderstaande tabel geeft een indruk van de verplichtingen, die verschillende landen bereid zouden zijn op zich te nemen. De cijfers zijn geenszins bindend; zij werden enkel ter bepaling der gedachten verstrekt. De lijst is niet volledig, omdat daarin noch de importen uit landen, die buiten de overeenkomst staan, noch de binnenlandse productie, zijn opgenomen:

TABEL I. *Voorlopig gegarandeerde importen.*

Augustus-Juli:	1947/'48	1948/'49	1949/'50	1950/'51	1951/'52
	In 100 metrische tonnen ¹⁾ .				
Oostenrijk	6.500	6.500	5.500	4.500	
België	8.500	8.500	8.500	8.500	
Brazilië	10.000	10.000	10.000	10.000	
China	5.443	4.899	4.082	2.991	
Coluumbia	700				
Cuba	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Tsjechoslowakije	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Dom. Republ.	228	228	270	270	270
Egypte	2.500	2.500	2.500	2.500	
Fransche Unie	12.000	6.000	5.000	5.000	
Griekenland	4.500	4.500	4.500	4.500	
India	15.245	7.623	7.623	7.623	
Ierland	4.050	4.050	4.050	4.050	
Italië	11.000	11.000	11.000	11.000	
Libanon	1.400	1.400	1.400	1.400	
Mexico	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Nederland	8.000	8.000	8.000	8.000	
Nieuw-Zeeland	1.633	1.633	1.633	1.633	
Noorwegen	2.050	2.050	2.050	2.050	
Peru	1.200	1.200	1.200	1.200	
Portugal	2.500	2.500	2.500	2.500	
Zwitserland	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Gr.-Brittannië	51.710	51.710	51.710	51.710	
Totaal	161.359	146.493	143.718	141.627	12.470

¹⁾ Inclusief tarwemeel op basis van 72 pond meel is 100 pond tarwe.

Uit bovenstaande tabel valt op te maken, dat, behalve Rusland en Polen, die geen vertegenwoordigers naar de conferentie zonden, enkele andere landen, die wel vertegenwoordigd waren, zoals Bulgarije, Denemarken, Ethiopië, Guatamala, Iran, Joegoslavië, Luxemburg, Roemenië, Zweden, Syrië, Turkije, Hongarije en Uruguay, geen cijfers verschaften over hun toekomstige behoeften.

Deze landen hebben vooralsnog geen beslissing genomen ten aanzien van hun toekomstige landbouwpolitiek, aangezien de meeste van hen zelf graan produceren of — vóór de oorlog — zelfs exporteerden. Het aandringen van de thans exporterende landen op een 5-jarige overeenkomst schijnt hen weerhouden te hebben zich te binden. Dit blijft altijd een bijzondere moeilijkheid bij overeenkomsten betreffende agrarische producten, hetzij graan, suiker, thee of koffie. Indien het niet gaat om een na-oorlogse overgangperiode, lijkt een overeenkomst van 5 jaar eigenlijk niet onredelijk. Om deze reden ook konden enkele landen hun jaarlijks behoeften niet op dezelfde hoeveelheid vaststellen. Terecht of ten onrechte hopen zij in de toekomst zelf meer te kunnen produceren, zoals Frankrijk, Oostenrijk, of te kunnen terugvallen op hun binnenlandse rijstmenu, zoals China en India. Maar dit hoeft geen bezwaar op te leveren, omdat het areaal in de voornaamste exporterende landen kan worden aangepast aan de wisselende behoeften. Een dergelijke ontwikkeling is in feite te voorzien voor alle producten van agrarische oorsprong, met inbegrip van wol en katoen, indien de wereld weer tot normale verhoudingen zal zijn teruggekeerd.

— Nadat Argentinië had besloten om geen deel aan de besprekingen te nemen, gaven de andere exporterende lan-

den de volgende benaderende cijfers ter voorziening van de behoeften, die in tabel I zijn opgenomen:

TABEL II. *Voorlopig gegarandeerde exporten.*

Augustus-Juli:	1947/'48	1948/'49	1949/'50	1950/'51	1951/'52
	In 100 metrische tonnen ¹⁾ .				
Australië	23.133	23.133	23.133	23.133	23.133
Canada	62.597	62.597	62.597	62.597	62.597
Ver. Staten	50.350	50.350	50.350	50.350	50.350
Totaal	136.080	136.080	136.080	136.080	136.080

¹⁾ Inclusief tarwemeel op basis van 72 pond meel is 100 pond tarwe.

Vergeleken met de productie van 1945/'46 of met de oogstverwachtingen van 1946/'47 zijn bovenstaande exporten laag te noemen. Gemiddeld had de wereld een import nodig van 21.679.000 metrische tonnen per jaar in de periode 1924/'25—1928/'29; voor de periode 1934/'35 — 1938/'39 is het cijfer 14.650.000 metrische tonnen. Op het ogenblik kunnen de voornaamste producerende landen — zonder Argentinië en Rusland — slechts een export garanderen van 13.608.000 metrische tonnen. Mocht Argentinië te eniger tijd besluiten om toe te treden, dan zou dit uiteraard verbetering in de toestand brengen. Ten aanzien van Rusland valt niets te zeggen. Op het ogenblik zijn ernstige besprekingen gaande over toekomstige tarweleveringen van Rusland aan Groot-Brittannië.

Involed van de niet aangesloten landen.

Indien gedurende het eerste jaar van de overeenkomst de exporterende landen een hoeveelheid garanderen van omstreeks 13.600.000 metrische tonnen tegen een behoefte van 16.135.000 metrische tonnen, dan is er voor buitenstaanders ruimte om op de vrije markt met aanbiedingen te komen. Het is niet van te voren te zeggen, op welke wijze de loop der prijzen daardoor zal worden beïnvloed. Beide groepen van producerende landen — de aangeslotenen en niet-aangeslotenen — zouden, los van de door de tarweovereenkomst opgelegde verplichtingen, op bedoelde markten kunnen concurreren.

De overeenkomst bepaalt, dat de Raad moet zorgen voor de aanpassing van vraag en aanbod. Maar de Raad zal daarbij rekening moeten houden met de verplichtingen, die individuele importerende landen bereid zijn op zich te nemen in verband met de hen toegewezen hoeveelheden. Leden n.l., die toewijzingen op langere termijn hebben, zullen verschillend, in casu, beter worden behandeld dan zij, van wie de gegarandeerde hoeveelheden met de jaren afnemen. Aangezien slechts 6 landen, t.w. 5 Zuid-Amerikaanse en Zwitserland, bereid waren tot het 5e jaar van de overeenkomst toe tarwe te ontvangen, zou deze regeling, kennelijk in het belang van de exporterende landen gemaakt, ternauwernood goed kunnen werken. Zij kan ook moeilijk worden aanbevolen voor andere goederenovereenkomsten, omdat zij preferentiële bepalingen bevat binnen de overeenkomst zelf.

Monetaire problemen.

Met het oog op de tegenwoordige dollarschaarste verdienen de bepalingen aangaande de monetaire problemen speciale aandacht. Elke contracterende Regering, die vreest door omstandigheden, zoals een slechte oogst of dito betalingsbalanspositie of monetaire toestand, niet in staat te zijn haar verplichtingen na te komen, moet dit onmiddellijk aan de Raad rapporteren. Bij monetaire moeilijkheden zal het oordeel worden ingeroepen van het Internationale Monetaire Fonds. In geval zich een oogsttekort voordoet, zal de zaak intern worden opgelost en niet met behulp van een andere, onafhankelijke organisatie. Het oordeel van het Internationale Monetaire Fonds is intussen niet beslissend. Dit is wederom een voorbeeld van de bevoordeling van exporterende landen in het ontwerp, dat in de definitieve tekst liever moet worden geschrapt.

Prijregelung.

Het is reeds bekend, dat geen regeling wordt gemaakt ten aanzien van de prijzen, vooral in de 2e helft van de periode van de overeenkomst. Maar na 2 jaar is de Raad gehouden jaarlijks een bijeenkomst te beleggen teneinde alle feiten en omstandigheden, die van belang zijn, ook en in het bijzonder de jongste ontwikkeling van de tarweprijzen in transacties tussen importerende en exporterende landen alsmede het algemeen prijsniveau, te onderzoeken. Daarbij kunnen bij $\frac{2}{3}$ meerderheid van de afzonderlijk stemmende importerende en exporterende landen voor het volgende jaar minimum en maximumprijzen worden vastgesteld. De minimumprijzen mogen echter niet minder en de maximumprijzen niet meer bedragen dan respectievelijk de minima en maxima, die op andere wijze zijn vastgesteld of als basis aangenomen. Hierbij worden grote bevoegdheden gegeven aan een uitvoerend Comité, omdat zij, wat haar werkwijze aangaat, slechts onder de algemene leiding van de Raad zou staan.

Een uitzondering ten aanzien van de prijzen mag worden gemaakt bij verkopen aan zgn. „Nutritional Program”. Zij worden toegestaan, indien de totale commerciële vraag van de importerende landen gedurende de betreffende periode gedekt wordt tegen niet hogere prijzen dan het minimum.

De prijs van dergelijke exporten, die slechts met goedkeuring van de „International Food and Agricultural Organisation” mogen plaatsvinden, mag dan lager liggen dan het minimum. De bedoeling is om overschotten van exporterende landen van de hand te kunnen doen. Enkele bezwaren zijn hiertegen naar voren gebracht. Door sommige is erop gewezen, dat, indien transacties onder het vastgestelde minimum kunnen worden verricht, dit een bewijs is, dat de minimumprijzen te hoog lagen en worden aangewend om verkopen tegen speciale prijzen te subsidiëren. Een dergelijke regeling begunstigt wederom de verkopers en zij zou een bron kunnen vormen voor discriminatie. Het ware beter haar, in welke productenovereenkomst ook, te wijzigen of nader te specificeren.

Er zijn in het ontwerp verder voorzieningen getroffen om door het aanleggen van reservevoorraden tot prijsstabilisatie te komen. Deze voorraden moeten worden aangelegd, zodra en zolang vrije marktprijzen beneden de basis minimumprijzen liggen, en zij dienen te worden verkocht of aangewend, zodra en zolang de prijzen op de vrije markt hoger liggen dan de geldende maximumprijzen. Dergelijke voorraden moeten in de eerste plaats worden aangelegd door de exporterende landen. Importerende landen zullen daartoe eerst overgaan op verzoek van die exporterende landen, die zelf reeds voldoende eigen reserves hebben gevormd. Indien de vrije prijzen boven het dan geldende maximum liggen, mogen zulke importerende landen voor hun eigen behoeften hun reserves aanspreken. Deze mogen evenwel niet bestaan uit binnenlandse tarwe. Het betrokken land moet de daarvoor bestemde tarwe uit het buitenland betrekken.

Overeenkomsten tussen leden en niet-leden.

Voorts is er de netelige kwestie van contracten door leden met niet-leden afgesloten. Over het algemeen wordt verondersteld, dat de overeenkomst zal prevaleren boven andere voorzieningen, die daarmee in strijd zijn en vóór de totstandkoming van de overeenkomst zijn gemaakt. Elk lid, dat een overeenkomst heeft lopen met een niet-lid, moet zo spoedig mogelijk maatregelen nemen teneinde de nodige wijzigingen aan te brengen, zodat geen tegenstrijdigheid meer bestaat. Het is mogelijk, dat deze bepaling bedoeld is om leden te beschermen tegen concurrentie van buiten, maar er is geen nadere uitwerking gegeven voor de regeling van de gevallen, die zich kunnen voordoen.

De wijze van stemmen.

De wijze van stemmen heeft ook betekenis in deze soort

overeenkomsten. Het onderhavige ontwerp kent 1.000 stemmen toe aan elk der beide groepen van exporteurs en importeurs. De 1.000 stemmen voor importeurs moeten in verhouding tot de gegarandeerde gedurende het betreffende jaar af te nemen hoeveelheden worden verdeeld. Bij de exporteurs vindt de verdeling van stemmen plaats krachtens een overeenkomst. Exporteurs, die later toetreden, moeten voor de stemmen, die zij zullen ontvangen, tot een vergelijk zien te komen met de anderen. De „new comers” zijn dus afhankelijk van de politiek van de eerder aangesloten en niet van hun leveringen aan het buitenland.

Slot.

Het is nauwelijks mogelijk om in deze beperkte ruimte alle punten uit het ontwerp tarwe-overeenkomst te behandelen. Aangezien het onderhavige ontwerp waarschijnlijk, bij een wetslagen van de handelsbesprekingen te Genève, tot model zal dienen van andere, soortgelijke overeenkomsten, lijkt het echter de moeite bovenstaande schets te geven.

Londen.

F. J. WEALE.

BOEKBESPREKING.

J. H. van Stuijvenberg „Enkele economische aspecten van de kersenteelt in Nederland” (Diss. Rotterdam), De Erven F. Bohn N.V., Haarlem 1947.

Het gebied van de „agrarische economie” is in Nederland in nog slechts zeer geringe mate ontgonnen. Vooral het economisch-theoretische instrument zien wij hier te lande zelden met betrekking tot dit deel van het bedrijfsleven gehanteerd. Indien in dit verband de tuinbouw nader wordt beschouwd, dan moet worden geconstateerd, dat de economische aspecten daarvan weliswaar in enige publicaties werden beschreven, maar dat deze slechts in een zeer enkel geval het onderwerp waren van diepgaand onderzoek. Ook een academisch proefschrift op dit gebied behoort tot de uitzonderingen.

Des te verheugender is het thans de dissertatie te kunnen begroeten van Dr van Stuijvenberg, welke studie door de schrijver — wel zeer voorzichtig — met „Enkele economische aspecten enz. . . .” werd betiteld. Bij het herlezen van deze titel zal men zich wellicht de vraag stellen, of de bescheiden plaats, welke de kersencultuur in ons land inneemt (9 pCt. van het totale fruitteeltareal in 1938) de keuze van het studie-onderwerp rechtvaardigt van het standpunt der algemeen-economische interesse. Wij vermoeden, dat weinigen na lezing van de monografie des schrijvers keuze zullen betreuren. Van de vele redenen, welke ter motivering kunnen worden aangevoerd, vermelden wij de volgende: de persoonlijke belangstelling van de auteur voor het bestudeerde onderwerp en zijn bekendheid daarmee (essentiële voorwaarden tot het verrichten van serieus onderzoek); onze verwachting, dat de gevolgde methode ook door latere speurders op dit gebied zal worden geraadpleegd; het tot uitdrukking komen van de graad van denkintensiteit, noodzakelijk voor het oplossen van tuinbouw-economische problemen; voorts de regionaal grote sociale betekenis der kersenteelt; tenslotte de merkwaardige inkrimping van het areaal van deze toch geapprecieerde vrucht.

In een drietal hoofdstukken verdiept de schrijver zich in de economische aspecten van de kersenteelt. Het eerste heeft een meer inleidend en minder uniform karakter; het tweede betreft in hoofdzaak de handel in kersen; het derde gedeelte houdt zich voornamelijk bezig met de prijsvorming en de rentabiliteit der kersencultuur.

Allereerst worde hier getracht de hoofdlijnen uit deze monografie te isoleren. Herinneren wij ons goed, dan was het John Bates Clark, die stelde: „Man acts on nature

and nature reacts on man". Hierin kan men tevens zien uitgedrukt, dat de eigenaardigheden van het ter bevrediging dienende object worden weerspiegeld in de daarop betrekking hebbende menselijke gedragingen. De volgende door Dr van Stuijvenberg in de beide eerste hoofdstukken genoemde eigenaardigheden van de kersenteelt drukken dan haar stempel op de economische aspecten der productie.

Hier is sprake van een snel bederflijke vrucht, welke zowel vers als verwerkt tot jams en dergelijke door de mens sterk wordt geapprecieerd, zich echter om technische redenen slecht tot koelen leent. Een kersenaanplant geeft een relatief lage kg-opbrengst per ha, terwijl een grote „lag" (5—10 jaar) bestaat tussen aanplant en eerste oogst, waarbij een vrij grote kapitaalsinvestering wordt gevegd en de mogelijkheid tot beweiden van de (hoogstam-)boomgaard bestaat. De cultuur is in het algemeen arbeidsextensief, met uitzondering evenwel van een zeer arbeidsintensieve top in verband met het oogsten, waartoe betrekkelijk minder hoog te kwalificeren arbeid wordt aangetrokken. De periode van de kortdurende kersenooft valt ongeveer samen met de hooioogst in het boerenbedrijf en met de bespuitingstijd van andere vruchtsoorten in het gespecialiseerde fruitteeltbedrijf.

Ons wordt verklaard, op welke wijze deze factoren, nu eens afzonderlijk, dan in combinatie, leiden tot de verschillende economische aspecten van de kersenteelt. Het „elastische" en in „the long run" relatief dure product zoekt voor zijn voortbrenging de weg van de minste weerstand en vindt die voor het overgrote deel van zijn totale areaal op de kleigronden van de Betuwe en Utrecht, voornamelijk in de vorm van enkelvoudige hoogstamcultuur. Deze cultuur is, bij beweiding van de boomgaardgrond, geparalleliseerd aan het boerenbedrijf, onder afstoting van de oogstwerkzaamheden aan uit drie categorieën bestaande „pachters", die het geoogste product aan de veilingen afleveren. De omvangrijke doch kortstondige vraag op de arbeidsmarkt richt zich op „losse" oogstarbeiders, die voor minder hoog te kwalificeren arbeid een relatief hoog loon ontvangen, hetgeen vooral voor de Betuwe grote sociale betekenis heeft.

De belangstelling van o.a. de kersenteelers voor de snelle afzet van hun bederflijke product wordt door Dr van Stuijvenberg aangewezen als belangrijke stimulans voor het ontstaan van fruitveilingen, na het mislukken van de fruitverzendingverenigingen, welke voornamelijk ten doel hadden, misbruiken in de handel op te heffen.

De verminderde rentabiliteit der kersenteelt na ongeveer 1932 (volgens schrijver voornamelijk veroorzaakt door een toeneming van het aanbod van kersen en de daling van het nationale inkomen), leidde in het algemeen tot inkrimping van de aanplant, terwijl — gezien de eerder gesignaleerde productie-„lag" — tevens verkleining van het aanbod van kersen tot de jaren 1960/65 kan worden verwacht.

In de beide eerste hoofdstukken — grotendeels leesbaar voor de ontwikkelde tuinbouwer — appreciëren wij in het bijzonder de duidelijke en volledige verklaring van de structuur en de plaats van de kersenteelt in het boerenbedrijf met de merkwaardige oogstafstoting aan „pachters". De integratie en parallelisatie in de kersenhandel zijn aan een ernstige en diepgaande beschouwing onderworpen, evenals het thans zo dikwijls besproken veilingssysteem. Interessant is de opgeworpen vraag (blz. 14), of de intensivering van sommige onzer kersenteelt-„bedrijven" niet de grens der rentabiliteit heeft overschreden. Wellicht zal schrijver hier zijn conclusies nog eens kunnen verstevigen, indien van een groter aantal bedrijven de productiekosten bekend worden. Ons is bekend, dat naar de mening van leidende tuinbouwkringen de bedoelde grens in het algemeen nog niet is bereikt.

In hoofdstuk III levert de analyse van de prijsvermindering der kersen verschillende nieuwe inzichten op, waarbij de over het geheel „elastische" vraag blijkt te bestaan uit een sterk „elastische" vraag naar vers te consumeren kersen en een minder „elastische" vraag van de zijde der industrie, welke haar verbruikers jaarlijks kersenjam ter beschikking wil stellen. Na de fluctuaties van het aanbod wordt het beloop van het nationale inkomen als voornaamste factor gezien voor de schommelingen in de jaarprijzen der kersen, hetgeen Dr van Stuijvenberg op grond van een drietal punten verdedigt (blz. 101). De dynamische en de statische inkomenselasticiteit van de vraag naar kersen blijken op onverwachte wijze uiteen te lopen. Uit de analyse der vraagfactoren wordt o.a. afgeleid de betekenis, welke de kersenuitvoer en de invoermonopolieheffing van 1933 op de kersenprijs hebben gehad.

Omdat het een zonderlinge indruk zou maken, indien al datgene werd vermeld, waarmede kan worden ingestemd, neemt de kritiek van positieve aard steeds een onverdiend bescheiden plaats in naast de min of meer afwijkende inzichten van de beschouwer. Deze laatste zijn hier weinig belangrijk. Wij vragen ons o.a. af, of het principieel toelaatbaar is, een grafiek als die op blz. 39 te construeren, waarbij kwalitatief aanwijsbare oorzaken voor zekere correlatie-afwijkingen zonder bepaalde basis worden gekwantificeerd en geëlimineerd. Wellicht had op dezelfde bladzijde sterker nadruk kunnen worden gelegd op het feit, dat de opbrengstschattingen van de „pachters" in werkelijkheid toch meermalen (door welke oorzaken dan ook) zeer grote afwijkingen van de veilingopbrengsten vertonen. De op blz. 39 en 40 punt 2 gestelde bewering wordt o.i. daardoor enigszins verzwakt. Mogelijk had de op blz. 102 voor de rentabiliteit der kersenteelt zo belangrijk geachte uitvoer ook in de algemene rentabiliteitsbeschouwing (§ 14 e.v.) een enigszins voornamer plaats kunnen innemen dan de enkele vermelding op blz. 129. Op blz. 28 had na de gestelde definitie van „handel" terloops kunnen worden gezegd, dat het „pachten" der kersen mede het oogsten (géén handelsfunctie) omvat. Zou de verklaring van de jaarlijkse prijsbeweging der kersen (§ 11) nog niet dichter zijn benaderd, indien aan de inkomenszijde tevens de bevolkingsgroei in de beschouwde periode (ongeveer $\frac{1}{4}$) mede in het geding was gebracht? Over de al dan niet wenselijkheid van het stimuleren der kersenteelt door overheidsvoorlichting in jaren van lage kersenprijzen (blz. 135) zou nog een ander kunnen worden opgemerkt.

Waar de schrijver zich op blz. 4 afvraagt, of historisch onderzoek licht kan werpen op de oorzaken van de zo scherp afgebakende localisatie van de kersenteelt, kan worden geantwoord, dat dergelijke historische gegevens, over welke wij toevalligerwijze beschikken, weinig anders doen dan het probleem naar vroeger eeuwen verleggen. Wij vermoeden, dat deze localisatie het best kan worden verklaard op grond van de oplossing van de vraag: „welke gebieden met relatief voor kersenteelt geschikte grond (en klimaat) lagen tevens aan waterwegen, welke het kwetsbare en bederflijke product snel en zonder schokken naar de grotere steden konden afvoeren?" Kersengebieden als de Betuwe, Zuid-Limburg, Zeeland (en eertijds de Beierlanden, Beverwijk) voldoen aan deze eisen.

Overzien wij de gehele studie, dan kan worden vastgesteld, dat Dr van Stuijvenberg steeds heeft getracht, de economische aspecten van de kersenteelt te verklaren op een wijze, zoals nog niet of slechts in een enkel geval eerder op dit gebied werd ontmoet. Zulk een resultaat moet zijn verkregen als vrucht van een langdurig onderzoek (op basis van vele moeizaam verzamelde gegevens), waarbij de onderzoeker steeds de energie heeft moeten vinden om de hem door zijn intuïtie als mogelijk voorgehouden oplossingen op hun juistheid te toetsen.

De dissertatie zal den lezer de overtuiging bieden, dat zijn inzicht in de tuinbouw-economische problematiek in belangrijke mate werd verdiept.

W. J. SANGERS.

INGEZONDEN STUK.

DE NEDERLANDSE PRIJS- EN LOONSTRUCTUUR IN VERBAND MET DE UNIE.

De heer G. C. Th. van Dorp, chem. drs, schrijft ons: Met veel belangstelling las ik het artikel van Prof. Brouwers in uw blad van 4 Juni jl. over de Nederlandse prijs- en loonstructuur. Moge het mij vergund zijn naar aanleiding daarvan enkele opmerkingen te maken?

Op blz. 448 lees ik in de 3e alinea van de eerste kolom: *een redelijke kans op aanpassing der beide prijsniveaux (van Nederland en België-Luxemburg namelijk!) zal m.i. eerst aanwezig zijn, wanneer een krachtige internationale prijsdaling inzet.*

Bekend is, dat vroeger een prijsdaling in de U.S.A. bij vrije wisselkoersvorming door aanpassingsmaatregelen van De Nederlandsche Bank, zoals discontoverhoging, een vermindering van de hoeveelheid geld en koopkrachtige vraag, in Nederland ook een prijsdaling kon teweegbrengen.

Tegenwoordig echter is dat de vraag! Met de slechts formeel vastgelegde wisselkoersen is het mogelijk, dat het ene land *deflatie* doormaakt met prijsdalingen, het andere land *inflatie* met prijsstijgingen (vergelijk bijv. België met „aanpassingscrisis” en Italië met inflatie). Wie op de internationale markt koopt of verkoopt, weet, dat er momenteel grote verschillen zijn in de prijzen, waarvoor de artikelen in verschillende landen kunnen worden gekocht. Dit is het gevolg van het tegenwoordige systeem van unilaterale handel: als men geen dollars heeft, heeft men weinig aan een lage dollarprijs voor een product, dat men nodig heeft!

Ik kom tot de conclusie, dat een prijsdaling in de U.S.A. slechts in zoverre als het dit land geneigder zou maken ons leningen te geven, ons een tijdelijke steun zou kunnen geven.

Bij internationale prijsdalingen zouden echter onze *export*producten evengoed kunnen worden getroffen als onze *import*producten. De ons land reeds drukkende *dollarschulden* zouden bij lagere goederenprijzen moeilijker door goederenexporten terug te betalen worden, en ons *buitenlands aandelenbezit* zou minder geld waard worden. *Een internationale prijsdaling zou voor ons land gemakkelijk een gevoelig verlies kunnen worden.*

Door de hierdoor ongunstiger betalingsbalans zou ons budgettekort kunnen toenemen en de wanverhouding tussen geld- en goederenbezit in Nederland, of wel de zwevende koopkracht, kunnen verergeren, zodat ook de dispariteit tussen neiging tot import en economisch verantwoorde import, en dus de deviezenschaarste, nog groter zou kunnen worden.

Ik vrees dus, dat een internationale prijsdaling moeilijk voor ons gunstiger omstandigheden zou kunnen scheppen, zodat wij slechts, wanneer de Regering de tering naar de nering weet te zetten en ook door monetaire maatregelen de ingezetene dwingt dit te doen, ons kunnen aanpassen aan de vrijere Belgische economie. Als teken hiervan zou dan tevens het aanbod van zwarte guldens zodanig moeten verminderen, dat de zwarte-franc-koers de officiële koers ging benaderen!

Op blz. 448 lees ik nog: *zouden wij er tevens in slagen haar (de unie!) de laagste productiekosten van het Westen te bezorgen, haar voordelen als industriële vestigingsplaatsen waren ongeëvenaard!*

Gaarne zal ieder goedwillende deze wens willen ondersteunen. Slechts wilde ik hieraan toevoegen, dat de

lagere productiekosten moeten voortkomen uit *efficiënter productie* en dus *hogere opbrengst per arbeidsuur!*

Een lagere kostprijs veroorzaakt door *omlaaggedrukt loon* of eventueel *regeringstoelagen* of *budgettekorten* (die als uitgestelde belastingheffing evenzo werken!) schijnt mij zonder betekenis, daar slechts *efficiënter productie* een hogere welvaart vermag te brengen.

Naschrift.

Met betrekking tot de opmerkingen van de heer van Dorp over de betekenis ener internationale prijsdaling voor ons land moge ik er allereerst op wijzen, dat zij voor diverse grondstoffen vooraan op Amerika zijn aangewezen. Een prijsdaling aldaar verlaagt onze inkoopsprijzen voor een aantal producten, welke feit wij in onze binnenlandse prijzen kunnen laten doorwerken. Overigens is stellig de interdependentie der verschillende nationale prijsniveaux als gevolg der deviezenmaatregelen veel geringer dan vroeger. Dit neemt niet, weg, dat bij een toenemend handelsverkeer de exporterende landen hun prijzen aan elkaar zullen moeten aanpassen, hetgeen zijn invloed ook op de binnenlandse prijzen niet zal missen. Zodra het aanbod de vraag wat meer gaat benaderen, zal men een nivellering van de prijzen der internationale goederen kunnen waarnemen. Dit geldt zeker niet in de laatste plaats voor de grondstoffen. Reeds nu kan de Amerikaanse katoen bezwaarlijk onverschillig blijven voor wat de Braziliaanse gaat doen.

Inderdaad kan er geen twijfel over zijn, dat een internationale prijsdaling eensluitend zwaard is. Mijn betoog echter betref uitwendig de gevolgen voor het Nederlandse en Belgische prijsniveau. Straffe financiële maatregelen zullen overigens de aanpassing van de — lagere — Nederlandse prijzen aan de — hogere — Belgische niet bevorderen.

Wat de tweede opmerking van de heer van Dorp betreft: relatief lage productiekosten zijn een gevolg van relatief hoge technische efficiency en relatief lage geldlonen. Deze relatief lage geldlonen behoeven een behoorlijk reëel loonpeil niet uit te sluiten, indien loon- en prijspolitiek goed op elkaar zijn afgestemd. Overheids-subsidies mogen in dit verband slechts als overgangsmaatregel een rol vervullen. Wanneer wij er weer bovenop zijn, kunnen en zullen wij weer hoge geldlonen, doch vooral ook hoge reële lonen hebben. Voorlopig echter moet ons economisch leven worden gezien als een gehavend bedrijf, dat voor een felle concurrentiestrijd staat en er door degelijk, maar vooral ook goedkoop werk zal moeten zien te komen.

Prof. G. BROUWERS.

AANTEKENING.

DE POSITIE VAN RUBBER.

De recente daling in de prijs van rubber heeft weer eens de aandacht gevestigd op deze zo belangrijke grondstof.

Op de 24ste Juni jl. noteerde rubber te Londen voor October/December 8½ d, tegen 1 sh 1 d aan het begin van het jaar. Volgens „The Financial Times” van 25 Juni jl. was de notering op de 24ste de laagste sinds de bevrijding van Malakka.

Welke oorzaken hebben hier gewerkt? Zijn zij permanent of tijdelijk van aard?

Ongetwijfeld zijn er tijdelijke oorzaken aan te wijzen. Men heeft zich in Malakka — voorschans door de partiële uitschakeling van Indonesië het belangrijkste productiegebied — op het standpunt gesteld, dat een prijs van 1 sh 1 d aan de lage kant was. Men vond een stijging redelijk, vooral ook, omdat in de Verenigde Staten eind Maart van dit jaar de particuliere handel weer werd vrijgelaten. De gemaakte productie werd dan ook niet in

haar geheel van de hand gedaan, de voorraden liepen van 85.000 ton eind April 1946 op tot 168.464 ton per eind April van dit jaar. De verwachte vergrote aankopen uit de Verenigde Staten bleven echter voor een belangrijk deel uit. Men toonde zich er terughoudend. Allereerst is daar, aldus de „Neue Zürcher Zeitung” van 1 Juli jl., de wijd verbreide vrees voor een teruggang, waardoor het verbruik van rubber ongunstig zou worden beïnvloed. Vervolgens is in de Verenigde Staten het zgn. menggebod van natuur- met synthetische rubber nog steeds van kracht, en tenslotte worden aan de voorraadvoorzorging limites gesteld. Toen de vraag beneden de verwachting bleef, durfde men in Malakka de voorraden niet langer aan te houden en realisaties vonden plaats, met prijsdalingen als gevolg.

Tot zover de tijdelijke factoren. De oorzaken liggen echter ook dieper. Over het algemeen kan, naar „The Economist” van 21 Juni jl.¹⁾ meldt, de vraag naar rubber nog steeds als stijgend worden aangemerkt. Zij bedroeg in de periode 1936—1939 1,1 miljoen long tons²⁾, terwijl de „Rubber Study Group” haar voor de jaren 1946, 1947 en 1948 op respectievelijk 1,6, 1,7 en 1,675 miljoen long tons schat.

Daartegenover staat een aanbod, dat tweeledig is, t.w. natuur- en synthetische rubber. De grootste producenten van synthetische rubber voor de oorlog waren Duitsland en Rusland, die immers geen of weinig toegang hadden tot de productiegebieden van natuurrubber. In de jaren 1936—1939 bedroeg de wereldproductie van synthetische rubber gemiddeld 68.000 long tons, waarvan in Rusland 60.000, in Duitsland 7.500 en in de Verenigde Staten 500 long tons. De oorlog, die ook de Verenigde Staten afsneed van de productiegebieden in het Verre Oosten, bracht een ware revolutie in de productie van synthetische rubber. De Verenigde Staten stampden als het ware deze soort rubber uit de grond, zoals uit onderstaande productiecijfers blijkt:

	1941	1942	1943	1944	1945	1946
	in 1.000 long tons					
Ver. Staten	8,1	22,5	231,8	764,1	820,4	740,0
Canada	—	—	2,5	34,8	45,7	51
Duitsland	69,4	98,1	115,8	101,6	—	15,6
Rusland	—	—	—	—	—	—

Totaal *) 77,5 120,6 350,1 900,5 866,1 806,6

*) Van 1941 af geen Russische cijfers.

De betekenis van de Verenigde Staten voor synthetische rubber is op het ogenblik overheersend. Zullen zij de productie ervan handhaven op het huidige peil, nu zij wederom toegang hebben tot het Verre Oosten? Dit is een vraag, waarvan tenslotte voor een belangrijk deel de positie van natuurrubber afhangt.

Vóór handhaving van de productie van synthetische rubber door de Verenigde Staten pleiten verschillende factoren. In de eerste plaats strategische. Het land is beducht wederom uitsluitend afhankelijk te zijn van natuurrubber. Daarbij komt, dat thans enorme kapitalen zijn belegd in de fabrieken voor synthetische rubber. Tenslotte levert de afhankelijkheid van natuurrubber ook het gevaar, dat de Verenigde Staten, als grootste verbruiker van rubber, door een pool van producenten een prijs zouden krijgen gedictieerd.

Tegen handhaving pleiten hoofdzakelijk: het feit, dat de productiekosten hoger zijn dan die van natuurrubber en de kwaliteit over het algemeen slechter is. De productiekosten nemen echter af, naarmate de omvang van de productie groter wordt. Zo bedroegen de kosten voor de aanmaak van Buna-S in 1942 30 cent per pond, in 1945 15 cent en in 1947 hoopt men deze te kunnen terugbrengen tot 12 cent. Zolang de prijs van natuurrubber ongeveer 10 d à 1 sh per pond bedraagt, geeft dit de

Verenigde Staten „apparent justification . . . for its policy of continuing production”. Wat de kwaliteit betreft, ligt de zaak ongunstiger voor de synthetische rubber. Ongeveer 60 à 75 pCt. van alle rubberverbruik is bestemd voor de fabricage van binnen- zowel als buitenbanden. Natuurrubber is hiervoor, naar de praktijk uitwijst, geschikter en de productiekosten zijn bij gebruik ervan lager dan in geval synthetische rubber wordt verwerkt. Met dat al is kwaliteitsverbetering op de duur natuurlijk niet uitgesloten.

Hoe het ook zij, momenteel beïnvloedt de grote productie van synthetische rubber in de Verenigde Staten nog in belangrijke mate de markt. Ter bescherming van de eigen productie heeft de Overheid het reeds eerder aangehaalde menggebod uitgevaardigd, waarbij de hoeveelheid natuurrubber bij de vervaardiging van alle rubberartikelen in de Verenigde Staten in een zekere verhouding moet staan tot die van synthetische rubber.

Of en in hoeverre de Verenigde Staten de productie van synthetische rubber zullen afschaffen, is niet van te voren te zeggen.

Behalve door synthetische rubber wordt het aanbod, zoals van zelf spreekt, ook beïnvloed door het natuurproduct zelf. Men heeft eigenlijk gedacht, dat de Japanners de rubbertuinen zodanig zouden hebben beschadigd, dat de productie in de eerste jaren noodlijdend zou zijn. Dit is niet het geval gebleken. Weliswaar blijft een gebied als Indonesië door de politieke toestand aldaar nog voor een belangrijk deel uitgeschakeld, maar de productie in Malakka is in volle gang en een gebied als Afrika vertoont vooruitgang:

	1936-1939	1941	1942	1943	1944	1945	1946
	In 1.000 long tons						
Malakka	400	600	150	50	25	8,6	403,7
Indonesië	354	650	—	—	—	—	175
Ceylon	58	99,5	101,5	105,5	98,5	97,5	94
Indo-China	52	74,9	76,1	70,3	60	12	20
Siam	38	45	—	—	—	—	20
Midd.-Amerika	2,7	5,6	8,3	12,1	11,7	12,7	7
Afrika	11,6	16,9	29,6	45	54,8	53,6	45

Totaal *) 975,3 1.600 255,8 280,6 280 240 835

*) Exclusief de productie van door Japanners bezette gebieden in 1942—1945.

Hoewel Indonesië nog niet ten volle zijn bijdrage tot de wereldproductie heeft kunnen leveren, werden toch in de tweede helft van 1946 per maand ongeveer 16.000 ton naar Singapore verscheept, hetgeen wijst op het bestaan van voorraden.

Synthetische en natuurrubber tezamen vormen een zo ruim aanbod, dat de vraag, naar de verwachting van de „Rubber Study Group”, daarbij achter zal blijven, zoals uit onderstaande cijfers blijkt:

	1946	1947	1948
	In 1.000 long tons		
Voorraden:			
Synthetische rubber	440	700	550
Natuurrubber	850	1.200	1.400
Totaal	1.790	1.900	1.950
Verbruik:			
Ver. Staten	1.018	980	889
Gr.-Britannië	130	160	180
Andere landen	452	560	606
Totaal	1.600	1.700	1.675

Ten aanzien van het gedeelte van het aanbod, dat afkomstig is van het natuurproduct, dient nog te worden opgemerkt, dat het in tweeën uiteenvalt, te weten de ondernemings- en bevolkingsrubber. De productie van ondernemingsrubber zal in grotere mate dan nu reeds het geval is, moeilijkheden ondervinden ten gevolge van stijgende kosten in verband met de lonen. Zullen de ondernemingen minder produceren? Of zullen zij zich weten aan te passen op de een of andere wijze? Wat de bevolkingsrubber aangaat, deze heeft lagere productiekosten en „the potential development in output . . . could conceivably cover about 70 per cent of world consumption estimated at 1,7 million tons”.

¹⁾ „Rubber in review”, in „The Economist” van 21 Juni 1947.

²⁾ Exclusief de consumptie van eigen gemaakte synthetische rubber in Rusland.

Zo hangt de aanpassing van vraag en aanbod dus af van: 1e de ontwikkeling van de vraag, 2e de productie van de ondernemingen in het Verre Oosten in verband met de stijgende kosten en 3e de vraag, of de Verenigde Staten al dan niet de productie van synthetische rubber zullen beperken.

INTERNATIONALE NOTITIES.

HET EINDE VAN DE „SELLERS' MARKET”.

In Groot-Brittannië houdt men zich op het ogenblik druk bezig met de vraag, of de „sellers' market” niet bezig is te verdwijnen. Op het eerste gezicht lijkt het, alsof men hier te maken heeft met een al te pessimistische kijk. Het exportcijfer over Mei 1947 toch is, samen met dat van April, het hoogste van dit jaar:

In miljoenen £	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei
		(1 maand = 26 dagen)			
Export.....	88	82½	82½	89½	89½

Toch is de ontwikkeling niet gunstig. Want, indien het gestelde doel voor 1947 moet worden behaald, zou de vooruitgang groter moeten zijn. Een gemiddelde maandelijks export en herexport van £ 100 miljoen, aldus „The Economist” van 28 Juni jl. zou daarvoor nodig zijn. Tot dusver bedraagt dat gemiddelde slechts £ 91 miljoen. Van Juni af zou export en herexport dus gemiddeld £ 108 miljoen per maand moeten bedragen.

Naar gewicht is de export bepaald niet gunstig. Vergelijken met 1938 = 100 is het indexcijfer voor het vierde kwartaal 1946 : 111; het cijfer voor het 1e kwartaal 1947: 101, voor April en Mei resp. 98 en 104.

„The Financial Times” van 2 Juli jl. heeft een analyse gegeven van de gebieden, waar de „sellers' market” in een „buyers' market” dreigt om te slaan. In Argentinië schijnt de markt van katoenen goederen vrijwel verzadigd te zijn. In Zuid-Afrika voor schoenen. Verder ondervindt Engeland reeds enige moeilijkheden op de Belgische markt, waar Amerikaanse „women's dresses and plastic sheeting”, Franse Citroëns boven Engelse producten worden verkozen. In India tenslotte beginnen de Verenigde Staten kapitaalgoederen te importeren.

„From everywhere”, zo waarschuwde dan ook Sir Stafford Cripps, „we receive the warning that the sellers' market is disappearing... and we are right on the verge of a period when we shall have to rely not only on the quantity and quality of our production, but also upon the power of our salesmanship”.

HET BEDRIJFSLEVEN IN DE VERENIGDE STATEN IN 1946.

In 1946 is het werkkapitaal van alle maatschappijen in de Verenigde Staten — met uitzondering van banken en assurantiezaken — tot \$ 57,3 milliard gestegen tegen \$ 52,6 milliard het jaar tevoren¹⁾:

	1945	1946	Vershil
	In milliard en \$		
Kas en bank	22,2	21,8	— 4
Staatsfondsen	21,2	15,0	— 6,2
Vorderingen Regering	2,7	0,7	— 2
Debiteuren	22,3	29,9	+ 7,6
Voorraden	26,7	35,3	+ 8,6
Diversen	2,4	1,7	— 0,7
Totaal	97,5	104,5	+ 7,0
Voorschotten Regering	0,9	0,1	— 0,8
Crediteuren	24,9	30,8	+ 5,9
Belastingen	11,2	8,5	— 2,7
Diversen	7,9	7,9	—
Totaal	44,9	47,2	+ 2,3
Netto werkkapitaal	52,6	57,3	+ 4,7

¹⁾ Cijfers vrijgegeven door de „Security and Exchange Commission”.

De grotere omvang, die het zakenleven in de Verenigde Staten heeft gekregen, blijkt uit de stijging van debiteuren en voorraden. Verder is de vermindering van de post belastingen stelling een meevaller, maar aan de andere kant zijn de crediteuren sterk gestegen.

Opmerkelijk bij de groei in 1946 is, dat de liquiditeit van het bedrijfsleven nagenoeg stationnair is gebleven. Dit valt te meer op, wanneer men bedenkt, dat de behaalde winsten door het „Department of Commerce” op \$ 12 milliard zijn geschat, waarvan \$ 5 milliard voor dividenden zijn bestemd en de rest in de bedrijven zelf werd gehouden. Behalve in de toeneming van de posten debiteuren en voorraden, die tezamen ruim \$ 16 milliard meer bedroegen dan in 1945, is nog \$ 5 milliard nodig geweest voor „net investment in property account”.

Zo zijn de „net earnings... invested in fixed and working assets, rather than in the form of cash”.

Volgens „The Monthly Letter of The National City Bank of New York” van Juni 1947 heeft het bedrijfsleven in verband met zijn liquiditeit \$ 700 miljoen aan obligaties en circa \$ 2,5 milliard aan lange bankcredieten en aandelen moeten aantrekken. Dit is een belangrijk feit, omdat daaruit blijkt, dat de winsten niet werkloos in kas liggen en eventueel kunnen worden besteed om hogere lonen te betalen en lagere prijzen mogelijk te maken.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De maandultimo bracht voor de geldmarkt een zekere verkrapping mee, welke vooral door het omzetten van giraal in chartaal geld tot stand kwam. De bankbiljetten-circulatie was in de week, eindigend op 30 Juni jl., reeds met f 51 miljoen gestegen blijkens de jongste weekstaat van De Nederlandsche Bank. De banken konden hierin voorzien door het opzeggen van callgeldleningen, hetgeen op haar beurt weer leidde tot een toeneming der beleningen bij de centrale bank, terwijl overigens tot verval komend schatkistpapier kon worden benut. Aan het einde der week was de grootste krapte reeds weer overwonnen, al bleef callgeld nog 1¼ pCt. noteren. Driemaands-promessen werden tegen 1½ pCt. verhandeld, terwijl halfjaarpapier tegen 1¾ pCt. was aangeboden. Aprilpapier werd tegen 1⁹/₁₆ pCt. gevraagd. Naar het schijnt gingen de banken aan het einde der week weer over tot het kopen van 3-jarig schatkistpapier, vooral in ruil voor aflopende schatkistpromessen. In de reeds vorig jaar uitgegeven schatkistbiljetten bestaat een geringe handel tegen een disconto van 1½ pCt.

Niet alleen door het beleggen in 2 pCt. schatkistbiljetten met 3-jarige looptijd wordt het effect van de discontoverlaging bestreden. Een der grote banken heeft de rentevergoeding op deposito's per 1 Juli 1947 verlaagd.

Twee belangrijke scheepvaartondernemingen, alsmede twee industriële ondernemingen, welke nog niet ter beurze bekend waren, kwamen in de afgelopen week met een emissie aan de markt. Het betreft hier de K.N.S.M., die een reëel bedrag van f 6.375.000 vraagt, de Stoomvaart Mij. „De Maas” met een reëel bedrag van f 6.200.000, de Ind. Mij. „Zutphen” met f 267.750 en de Hollandia Melksuiker met een reëel bedrag van f 630.000. Hoewel de emissie-markt wel eens drukker tijden heeft beleefd, is de huidige activiteit toch niet onbevredigend. Het herstellende Nederlandse bedrijfsleven maakt, zoals uit deze emissies blijkt, goede voortgang. Een belangrijke steun aan de beleggingsmarkt wordt gevormd door de verkoop van Amerikaanse fondsen. Een tekort aan besparingen, welke zo noodzakelijk zijn voor de herbouw van het bedrijfsleven, wordt hierdoor althans voorlopig gecompenseerd. Te oordelen naar de verkoop van Amerikaanse stukken via de Amsterdamse Beurs schijnt in de laatste weken de liquidatie iets geringere vormen aan te nemen. Aan de ene zijde is dit een natuurlijk proces, omdat degenen,

die min of meer tot verkoop waren gedwongen, dit inmiddels reeds zullen hebben gedaan. Aan de andere zijde verhoogt de vaste stemming te New-York de bereidheid tot verkoop waarschijnlijk niet, omdat men wellicht op verdere koersstijging hoopt. Voor het binnenlands herstel, zou dit moeilijkheden kunnen opleveren, welke de deviezeninstanties wel eens tot directe maatregelen zouden kunnen nopen.

De aandelenmarkt vertoonde voor industriële fondsen in de afgelopen week over het algemeen enige kleine koersstijgingen. De scheepvaartmarkt was enigszins gedrukt, hetgeen vooral door de twee genoemde emissies zal zijn veroorzaakt. Indische fondsen waren over het algemeen lager, waaraan de nog steeds zeer gespannen politieke toestand vooral debet is. De koersdalingen bleven be-

perkt. De markt kan goede weerstand bieden, hetgeen mede door het verbod van het kopen van effecten tegen onderpand wordt veroorzaakt.

	27 Juni	4 Juli
A.K.U.	183½	187½
v. Berkel's Patent	128	128½
Lever Bros. Unilever C.v.A.	278	283½
Philips G.b.v.A.	386½	386
Koninklijke Petroleum	409½	418
H.A.L.	209½	208
N.S.U.	184½	183
H.V.A.	225	226
Deli Mij. C.v.A.	141½	147½
Amsterdam Rubber	136	138½

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 7 Juli 1947.

Activa.

Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f	—	1)
	Bijbank	—	
	Agentsch.	2.816,63	
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art. II, 1e lid, sub 3 van de Bankwet 1937 j° art. 4 van het Koninklijk besluit van 1 October 1945, Staatsblad No. F 204)			2.816,63 1)
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		2.100.000.000,—	
Beleningen:	Hoofdbank	148.269.082,78 2)	
(incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand)	Bijbank	436.653,15	
	Agentsch.	8.981.026,89	
	f	157.686.762,82	
Op effecten, enz.		157.440.150,02 3)	
Op goederen en celen		246.612,80	
	f	157.686.762,82 3)	
Voorschotten aan het Rijk (art. 16 van de Bankwet 1937)		—	
Boekvordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		1.500.000.000,—	
Munt en muntmateriaal:			
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f	502.117.279,10	
Zilveren munt, enz.		1.615.093,05	
	f	503.732.372,15	
Papier op het buitenland	f	129.942.600,—	
Tegood bij correspondenten in het buitenland		230.864.999,22	
Buitenlandse betaalmiddelen		4.890.665,86	
	f	365.698.265,08	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds		66.084.231,48	
Gebouwen en inventaris		3.500.000,—	
Diverse rekeningen		54.399.294,85	
	f	4.751.103.743,01	
	f	4.751.103.743,01	
	f	20.000.000,—	
Reservefonds		12.452.579,46	
Bijzondere reserves		32.247.868,69	
Pensioenfonds		16.832.513,90	
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiffen)		125.991.950,—	
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgiffen)		2.752.018.420,—	
Bankassigaties in omloop		163.585,41	
Rekening-courant saldo's:			
's Rijks Schatkist:	f	874.031.004,82	
Geblokkeerde saldo's van banken		30.532.639,10	
Geblokkeerde saldo's van anderen		35.504.562,89	
Vrije saldo's		724.780.460,39	
	f	1.664.848.667,20	
Diverse rekeningen		126.548.158,35	
	f	4.751.103.743,01	

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		12.452.579,46
Bijzondere reserves		32.247.868,69
Pensioenfonds		16.832.513,90
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiffen)		125.991.950,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgiffen)		2.752.018.420,—
Bankassigaties in omloop		163.585,41
Rekening-courant saldo's:		
's Rijks Schatkist:	f	874.031.004,82
Geblokkeerde saldo's van banken		30.532.639,10
Geblokkeerde saldo's van anderen		35.504.562,89
Vrije saldo's		724.780.460,39
	f	1.664.848.667,20
Diverse rekeningen		126.548.158,35
	f	4.751.103.743,01

1) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen

2) Waarvan aan Nederlands-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99)

3) Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten

DE NEDERLANDSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegood bij corresp. in het buitenland en buitenlandse betaalmiddelen	Wissels, prom. enz. en open marktpapier	Beleningen
19 Mei '47	520.237	130.168	167.224	101	156.399
27 " '47	519.882	145.179	166.437	102	155.270
2 Juni '47	522.983	144.121	147.729	101	154.406
9 " '47	523.754	134.591	146.813	101	155.359
16 " '47	529.113	125.833	155.485	101	155.763
23 " '47	503.612	130.158	136.417	103	159.582
30 " '47	503.670	129.943	226.966	3	173.896
7 Juli '47	503.732	129.943	235.756	3	157.687

Data	Bankbiljetten in omloop	Saldo in rekening-courant			Vrije saldo
		's Rijks Schatkist	Geblokkeerde saldi van banken	Geblokkeerde saldi van anderen	
19 Mei '47	2.721.059	831.434	53.082	40.471	686.701
27 " '47	2.729.913	935.214	64.256	64.256	591.068
2 Juni '47	2.764.130	889.826	53.456	37.619	595.335
9 " '47	2.746.711	938.096	54.533	37.563	559.478
16 " '47	2.719.236	946.969	59.783	37.809	582.307
23 " '47	2.709.037	813.570	31.557	37.269	722.720
30 " '47	2.760.188	865.845	49.788	35.003	718.550
7 Juli '47	2.752.018	874.031	30.533	35.503	724.780

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaalvoorraad	Govt. debts and Govt. securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept.
11 Juni '47	0,2	1.449,2	1.450	1.395,5	54,1
18 Juni '47	0,2	1.449,3	1.450	1.393,5	54,0
25 Juni '47	0,2	1.449,2	1.450	1.395,0	55,2
2 Juli '47	0,2	1.449,2	1.450	1.398,7	51,5

Data	Gouden en zilveren munten	Govt. securities	Other securities		Deposits		
			Disc. and advances	Securities	Totaal	Public deposits	Banken
11 Juni '47	1,4	324,9	16,4	17,2	396,6	7,3	295,8
18 Juni '47	1,7	333,3	10,8	18,1	402,4	10,3	299,6
25 Juni '47	1,8	319,2	20,6	17,9	396,6	8,0	290,3
2 Juli '47	2,0	351,0	17,7	17,7	421,7	8,5	318,2

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Buitenwissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in circulatie	Andere crediten
7 Juni 1947	5.040,8	134,3	80,7	52,3	3.862,2	1.160,3
14 Juni 1947	5.037,1	124,2	85,1	52,3	3.840,5	1.193,6
23 Juni 1947	5.059,0	123,3	82,9	52,3	3.810,1	1.204,0
30 Juni 1947	5.054,8	120,0	86,5	52,2	3.953,9	1.072,9

BANK VAN FRANKRIJK.
 (Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaal-voorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat		
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland
5 Juni 1947	82.817	130.359	99.449	95.000	426.000
12 " 1947	82.817	128.046	99.449	76.700	426.000
19 " 1947	82.817	139.800	99.449	88.000	426.000
26 " 1947	82.817	134.618	99.449	95.000	426.000

Data	Bankbiljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Staat	Diversen
5 Juni 1947	788.003	64.532	745	65.649
12 " 1947	787.295	69.445	792	62.751
19 " 1947	799.810	75.776	791	74.211
26 " 1947	807.064	77.582	834	71.975

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	30 Juni 1947	23 Juni 1947
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 865.844.576,49	f 813.570.068,23
Saldo van 's Rijks-Schatkist bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	" 10.489,53	" 550.369,63
Kasvorderingen wegens creditverstrekking aan het buitenland	—	—
Daggeldlening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	" 321.834.369,74	" 326.801.387,37
Voorschotten op ultimo Mei 1947 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	" 81.200.802,30	" 81.200.802,30
Vordering in rek.-courant op: Nederlands-Indië	" 660.225.946,29	" 658.175.946,29
Suriname	" 39.072.724,52	" 39.072.724,52
Curacao	" 94.748,28	" 94.748,28
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	—	—
Andere staatsbedrijven en instellingen	" 631.601.142,58	" 625.364.766,84

Verplichtingen	30 Juni 1947	23 Juni 1947
Voorschot door De Nederlandsche Bank N.V. verstrekt	—	—
Voorschot door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening-courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	f 757.222.600,—	f 708.722.600,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	" 2100.000.000,—	" 2100.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank N.V. is geplaatst nihil)	" 6503.600.000,—	" 6562.900.000,—
Daggeldleningen	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 146.585.803,—	" 145.842.375,—
Schuld op ultimo Mei 1947 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Schuld in rek.-courant aan: Nederlands-Indië	—	—
Suriname	—	—
Curacao	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	" 20.478.115,16	" 8.095.330,77
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	" 382.596.744,13	" 409.713.070,62
Andere staatsbedrijven	" 4.033.803,71	" 4.033.803,71
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	" 3223.157.341,23	" 3230.852.341,23

EMISSIES IN 1947.

(Reële bedragen in duizenden guldens)

Maand	Obligaties	Aandelen	Totaal	Waarvan conversies	Nieuw geld
Januari	2.742.702	750	2.743.452	2.742.452	1.000
Februari	3.463	600	4.063	2.458	1.605
Maart	11.862	—	11.862	1.712	10.150
April	12.179	7.133	19.312	10.125	9.687
Mei	52.988	3.216	56.204	3.554	52.650
Juni	14.367	3.000	17.367	385	16.982

SPECIFICATIE DER EMISSIES IN MEI EN JUNI 1947¹⁾.
 (Bedragen in duizenden guldens; koersen en rentevoeten in pCt.).

Naam	Bedrag (nominaal)	Koers	Bedrag (reël)	Rentevoet	Loop-tijd
Mei					
Obligaties.					
Overheid:					
Nederlandse Staatslening 1947 (Dollarlening)	22.127	100	22.127	3 1/2	40 *)
Gemeente Bussum	1.500	99 1/2	1.496	3 1/2	25 *)
Gemeente Zwolle (conversie)	2.286	99 1/2	2.280	3 1/2	28 *)
Particulieren:					
N.V. Bank voor Nederlandsche Gemeenten 's-Gravenhage IJzer-, Metaalen Tempergieterij v/h. B. Ubbink en Co. N.V., Doesburg.	800	100	800	3 1/2	15 *)
Congregatie v. d. H. Catharina van Senen, Voorschoten (conversie)	560	100	560	3 1/2	27 *)
R.K. Kerkbestuur der Parochie van de H. Liduina, 's-Gravenhage (conversie)	400	100	400	3 1/2	40 *)
R.K. Parochie van het Allerheiligst Sacrament, 's-Gravenhage (conversie)	325	100	325	3 1/2	50 *)
Aandelen.					
N.V. Lettergieterij „Amsterdam" v/h. N. Tetterode, Amsterdam.	1.000	160	1.600		
N.V. Alweco, 's-Hertogenbosch (aand. B)	450	100	450		
N.V. „Industrie" v/h. Van Lohuizen & Co Vaassen.	500	115	575		
N.V. Machinefabriek „Breda" v/h. Backer en Rueb; Breda	525	112 1/2	591		
Juni					
Obligaties.					
Overheid:					
Nederlandse Staatslening 1947 (Dollarlening)	11.432	100	11.432	3 1/2	40 *)
Particulieren:					
Eru Kaasfabriek, Woerden	300	100	300	4	22 *)
Algemene Hollandische Credit- en Depositobank (conversie)	200	100	200	3 1/2	27 *)
R.-K. Kerkbestuur der Parochie v. d. H. Gerardus Majella, Amsterdam-O. (conversie)	225	100	225	3 1/2	37 *)
R.-K. Kerkbestuur der Parochie v. d. H. Joannes den Dooper, Laren (N.-H.)	200	100	200	3-3 1/2	40 *)
Bierbrouwerij „De Drie Hoefijzers", Breda	2.000	100 1/2	2.010	3 1/2	20 *)
Aandelen.					
N.V. Machinefabriek G. br. Stork & Co., Hengelo	2.500	120	3.000		

¹⁾ Aansluitend op de emissiestatistiek in „E.-S.B." van 21 Mei 1947, blz. 418.

²⁾ Versterkte en/of vervroegde gehele of gedeeltelijke aflossing van zekere datum af toegestaan.

³⁾ Rentevoet eerste 10 jaren 3 pCt., daarna 3 1/2 pCt.

⁴⁾ Voor conversie is bestemd f 313.625.

⁵⁾ Versterkte en/of vervroegde aflossing te allen tijde toegestaan.

⁶⁾ Voor conversie is bestemd f 160.000.

⁷⁾ De eerste 5 jaar 3 pCt.; daarna 3 1/2 pCt.

N.V. Stoomvaartmaatschappij „DE MAAS”

waarvan de naam na statutenwijziging zal komen te luiden
Phs. van Ommeren's Scheepvaartbedrijf
(Phs. van Ommeren Shipping) N.V.,
gevestigd te Rotterdam

Uitgifte van f 4.000.000- niet-royeerbare certificaten aan toonder van gewone aandeelen in stukken van f 1000.-

Ondergeteekenden berichten dat de inschrijving op bovengenoemde uitgifte, uitsluitend voor houders van origineele gewone aandeelen en/of certificaten van (gewone) aandeelen zal zijn opengesteld bij hare kantoren te Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage op

Vrijdag 11 Juli 1947

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur tot den koers van **155 pCt.** op de voorwaarden van het prospectus d.d. 2 Juli 1947.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten, alsmede afdrucken van de voorwaarden van administratie zijn bij voormelde kantoren verkrijgbaar.

ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING N.V.
NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

N.V. EXPLOITATIEMAATSCHAPPIJ PICUS

GEVESTIGD TE EINDHOVEN

UITGIFTE van f 1.000.000.- 3 1/2 % OBLIGATIES

in stukken van f 1.000.—

TEGEN DE KOERS van 100 1/2 pCt.

De inschrijving op bovengenoemde uitgifte zal opengesteld zijn op:

DINSDAG 15 JULI 1947

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur ten kantore van

R. MEES & ZOONEN

te Rotterdam en 's-Gravenhage

DE AMSTERDAMSCH E BANK N.V.

te Amsterdam en Eindhoven

op de voorwaarden van het prospectus d.d. 7 Juli 1947.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn bij de inschrijvingskantoren verkrijgbaar.

Rotterdam 7 Juli '47 **R. MEES & ZOONEN**
Amsterdam **AMSTERDAMSCH E BANK N.V.**

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 14 Juli a.s. in het bezit te zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam

Beschikbare krachten

Ervaren Statisticus

algemeen ontwikkeld, gewend zelfstandig te werken en leiding te geven, wenst van betrekking te veranderen. Brieven onder no. **ESB 948** bureau van dit blad, postbus 42, Schiedam.

Vacatures

Gewestelijk Arbeidsbureau 's-Gravenhage.
Gevraagd voor Overheidsinstelling:

4 volledig afgestudeerde

accountants

met ervaring bedrijfseconomie en bedrijfstechniek. Duur van tewerkstelling 2 à 3 jaar. Salaris f 6.000—f 7.200 per jaar. Geen leeftijdsgrens. De te verrichten werkzaamheden zijn van leerzame en aangename aard. Sollicitaties aan het Gewestelijk Arbeidsbureau, Prinsegracht 63, 's-Gravenhage, Afd. Handels- en Kantoorpersoneel.

De Algemene Organisatie voor de Bedrijfspluimveehouderij — de Nederl. Pluimvee Federatie — roept sollicitanten op voor de betrekking van

algemeen secretaris

Academisch gevormden genieten voorkeur.

Vereist: bekendheid met het wezen van landbouworganisatie en -coöperatie. Goede, nader te bepalen salariëring. Brieven met voll. inlichtingen aan: N.P.F., Hengelosestraat 62, Enschede. Persoonlijk bezoek alleen na oproeping.

ZWITSAL FABRIEKEN APELDOORN

Zoeken voor de fabrieksadministratie ENERGIEKE ADMINISTRATIEVE KRACHT

die t.z.t. met de leiding kan worden belast.

Vereisten: Behoorlijke theoretische ondergrond en enige jaren ervaring.
Leeftijd ca. 26 jaar.

Eigenhandig geschreven brieven met uitvoerige inlichtingen onder No. 5267 te richten aan de Directie der Zwitsal Fabrieken, Postbus 35, Apeldoorn.

Vacatures

De coöperatieve Groothandelsvereniging de Handelskamer „Haka” G.A. te Rotterdam, roept sollicitanten op voor de functie van

ALGEMEEN CHEF DER ADMINISTRATIE

Vereisten: grondige theoretische en praktische kennis van moderne bedrijfsadministratie, zowel op het gebied van handels- als fabrieks-ondernemingen; goed organisatievermogen, en in staat leiding te geven aan een omvangrijk personeel.

Leettijd: omstreeks 35 jaar. Salaris volgens onderlinge overeenkomst, uitstekende sociale voorzieningen.

Brieven met uitvoerige inlichtingen onder motto „Chef Administratie”, te richten aan de afdeling personeelszaken, postbus 6008 te Rotterdam.

Diversen

Econoom en Jurist

beschikkende over kantoor op eerste stand in Den Haag, kunnen het secretariaat waarnemen van een Instelling of Vereniging. Brieven onder No. ESB 950, bureau van dit blad, postbus 42, Schiedam.

N.V. Nederlandsche Apparatenfabriek „NEDAP”

GEVESTIGD TE AMSTERDAM.

UITGIFTE van 500 gewone aandelen,
elk groot nominaal f 500.— aan toonder, waarvan reeds nominaal f 50.000.—

op emissievoorwaarden geplaatst.
De aandelen delen ten volle in de winst van het lopende boekjaar en van volgende jaren.

Ondergetekende bericht, dat zij de inschrijving op de resterende 400 gewone aandelen van bovengenoemde uitgifte openstelt op

DINSDAG 15 JULI 1947,

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,

ten kantore van:

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.
te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Groenlo,

tot de koers van 107 5/8 Ct.

op de voorwaarden van het prospectus dd. 7 Juli 1947.
Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn verkrijgbaar bij de inschrijvingskantoren.

N.V. Nederlandsche Apparatenfabriek „Nedap”.
Amsterdam, 7 Juli 1947.

Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.

Gevestigd te 's-Gravenhage

ADMINISTRATIEKANTOOR DORDRECHT - BELLEVUESTRAAT 2, TELEFOON 5346

Personeels-Pensioenverzekering

verschafft directe fiscale besparing — afschrijving van toekomstige lasten — blijvende sociale voldoening
Vraagt U eens welgedocumenteerd advies aan ons
BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN

International Business Machines Corporation New York
kondigt 2 belangrijke nieuwe machines aan:

1. IBM Calculating Punch, Type 602,
2. IBM Proof Machine, Type 801.

Vraagt nadere inlichtingen aan:

Internationale Bedrijfsmachine Mij N.V.

Frederiksplein 34, Amsterdam-C., Tel. nrs. 33406, 33656, 31856

Verzendt per

VAN GEND & LOOS

Vervoer in één hand
door 't geheele land

maximum service, minimum kosten

N.V. LANKHORST TOUWFABRIEKEN

SNEEK TEL. 3041-3042

SPINNERIJ—TOUWSLAGERIJ SEDERT 1803

Verliesposten Voorkomend Systeem

bestaande uit 4 Diensten

Het V.V.S. is een onmisbaar hulpmiddel bij het gezondhouden van uitstaande credieten. Aanvaard als onderdeel der debiteuren-administratie, zal het van groote praktische waarde blijken te zijn.

Onze V.V.S.-brochure wordt op aanvraag kosteloos toegezonden
Van der Graaf & Co's bureaux voor den handel N.V.
Amstelstraat 14-18, Amsterdam-C, Telefoon 38631 (6 lijnen)